З ПЕСНЯМ НАСУСТРАЧ XXX-годдзю ПНР

Гарадоцкі квінтэт

Гарадоцкі квінтэт (Ніна Мушынская, Раіса Дылько, Ніна Цыванюк, Ірына Паўлючук і Вольга Мядзведзева) на сёлетнім цэнтральным песенным аглядзе БГКТ заняў у групе вакальных калектываў у катэгорыі сучаснай песні першае месца.

Фота А. Карпюка

Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 20 (951) ГОД XIX БЕЛАСТОК 19 МАЯ 1974 г. ЦАНА 60 гр.

Новыя вершы

* * *

Над дарогай —
туман ці пыл.
Ля дарогі —
маўклівы сад.
І гудуць, і гудуць слупы,
Як і дзесяць гадоў назад.

І над сцежкаю палявой
Васількамі — мае гады...
Ці то зоркі над галавой,
Ці то яблынь цяжкія плады.

Вецер шастае баравы,
Глуха грушы старыя рыпяць...
Ці то ў вырай ляцяць жураўы,
Ці то песні не хочуць спаць...

Зноў для кожнай травінкі свой
Я на мілай бацькоўскай зямлі.
Толькі маці стала сівой...
Толькі яблыні адцвілі...

Генадзь Бураўкін

ЛІСТ З БЕЛАРУСІ

Прайшло ўжо шмат гадоў з таго часу, як я пакінула сваю родную вёску Гаркавічы. Але ўсё ж і цяпер, быццам магнітам, цягне мяне да родных мясцін, туды, дзе прайшло маё басаногае дзяцінства, дзе праходзіла маё баявое юнацтва. Таму, трапляючы сюды, нездарма хваluюся, нездарма ўспамінаюцца былыя гады. Праўда, больш трывожныя і сумныя, чым радасныя.

Асабліва ўспамінаецца мне наша цяжкая падпольная барацьба, барацьба маіх аднавяскоўцаў і землякоў за лепшае жыццё. Успамінаецца ўсё тое гора, што зацярпелі і перажылі тут нашы людзі. Колькі поту, крыві і слёз праліта, што здаецца, каб сабраць іх разам, дык пэўна ўтварылася б яшчэ адна такая рачушка, як тая, што выцякае з гаркавіцкага гаю.

Зараз ізноў вясна... ужо 1974 года. Госцяй крочу я гаркавіцкімі ўзгоркамі-палеткамі, а ў маёй памяці паўстаюць, усё ў тым жа ўяўленні, тыя вёсны маёй камсамольскай маладосці. Як рашуча і шумна прыходзілі яны да нас. Як на гэтых гаркавіцкіх узгорках пачынаў таяць першы снег, а вада тысячамі ручаін, вясёла булькаючы, разоркамі вузкіх сялянскіх ніў сцякала ў гэтую гаркавіцкую рачушку. Яна набірала сілы. Шум не быў настолькі магутным і прывабным, што, слухаючы яго, не хацелася адыходзіць з вуліцы ў хату.

Гэта веснавая стыхія, якой не стрымаць было ніякай сілай, натхняла і нас у нашай барацьбе, і мы верылі, што і нас не стрымаць ніякім дэспатам, ніякімі пакутамі-турмамі.

Падобна веснавой стыхіі была і наша тагачасная моладзь. Бясстрашна крочыла пад чырвоным сцягам з сваімі баявымі рэвалюцыйнымі песнямі. У нашых песнях адчувалася не толькі прыгажосць, але, самае галоўнае, баявы кліч да барацьбы, да згуртаванасці, да адзінай думкі, мэты і дзейнасці.

Вясновымі вечарамі песні гаркавіцкай моладзі часта слухалі навакольныя вёскі. Не раз іх слухала нават і Адэльская паліцыя, выходзячы на ганак пастарунку. Слухала і прыходзіла ў шаленства.

— Гаркавічы спяваюць! — гаварылі яны, і вырашалі, як расправіцца з гаркавіцкай камунай.

І вось помню, якраз на вадохрышча ў 1934 годзе, добра напіўшыся ля Яраўлянскай царквы, паліцыя прыехала ў Гаркавічы і пачала хадзіць па хатах, у якіх, на іх думку, былі выпратоўцы-падпольшчыкі, і біць гумовымі палкамі і старых і малых.

Пазней у Гаркавічах пайшлі масавыя арышты. У панскіх турмах апынулася амаль уся гаркавіцкая моладзь. Нясталі і маіх братоў: Сярожы і Аляксандра Прытыцкіх. Двух братоў арыштавалі і ў Надзі Несцяровіч. У нас з ёй цяпер не было каму і касіць, і араць, і поле засяваць. У гэты цяжкі час мы з Надзяй аб'ядналіся ў супрагу. Мы, яшчэ мала-

(Працяг на стар. 5)

Сустрэчы з землякамі

ЖЫЦЦЁ ДЛЯ НАВУКІ

Ага, вы да Базыля... — сказала пані Тамара. — Мужа няма. Ён заняты ў акадэміі. Але пачакайце. Ужо амаль сёмая гадзіна вечара. Муж хутка павінен вярнуцца.

— Дык дацэнт Белаказовіч ужо не працуе ў Варшаўскім універсітэце? — запытаў я.

— Не, ён цяпер — загадчык секцыі ўсходнеславянскіх літаратур славяназнаўчага аддзялення Польскай Акадэміі навук, — сказала пані Тамара, частуючы добрым, пахучым чаем. Яна — таксама наша зямлячка, паходзіць з вядомай на Бельшчыне сям'і рэвалюцыйнага дзеяча Якуба Базылюка.

За чаем успамінаем супольных знаёмых, гаворым пра жыццё-быццё.

— Мы за шумнай кампаніяй не прападаем, — кажа пані Тамара. — Час наш запаўняе праца. Не, не з прымусу, не для грошай, бо з матэрыяльнага боку забяспечаны мы, здаецца, зусім нядрэнна. Працуем, бо прымушае нас да гэтага нейкая ўнутраная патрэба, бо мы, асабліва Базыль, не маглі б жыць без гэтай нагрузкі. У яго ж адказная навуковая праца, ён апякуецца доктарскімі дысертацыямі, а апрача гэтага яшчэ колькі ў яго партыйных і грамадскіх абавязкаў! Так што застаецца нам часу хіба на тое, каб пабываць у тэатры, паслухаць добрую музыку... Часам прыедуць сваякі або наведаюць нас знаёмыя. І так жывем... звычайна.

Не дачакаўся я тады нашага земляка, дацэнта **Базыля Белаказовіча.** Прыішлося дагаварыцца на наступны дзень. Рыхтуючыся да гэтай сустрэчы, я ў думках яшчэ раз прайшоў па каляінах нашых ранейшых сустрэч. Першая была летам 1949 года. Ён, сялянскі сын з-пад Бельска, а тады вучань сярэдняй школы ў Бельску, быў ужо вядомым дзеячом Саюза Польскай моладзі. Паватовае праўленне гэтай арганізацыі накіравала яго ў кіраўніцтва летнім гарцэрскім лагерам у вёску Пасэджа над вялікімі Мазурскімі азёрамі, куды і я — таксама сялянскае дзіцё і ўжо член ЗМП — неяк трапіў. Пасля мы часта сустракаліся на розных з'ездах і нарадах. Ён — у зялёнай кашулі з чырвоным гальштукам, найчасцей у прэзідыуме або на трыбуне, чытаючы вельмі важныя, як нам тады здавалася, прамовы. Недзе зімой 1951 года знаходзіўся я сярод удзельнікаў курсу для актывістаў маладзёжнай арганізацыі ў Элку. А ён, Базыль Белаказовіч, быў тады выкладчыкам гэтага курсу. Мы, памятаю, адносіліся да яго з вялікай пашанай за глыбокія веды, за яснае і зразумелае талкаванне складаных праблем марксізму і ленінскай навукі.

Затым даходзілі да мяне слыхі ,што Базыля Белаказовіча накіравалі ў Савецкі Саюз, што ён там адначасова вучыцца аж на двух факультэтах: **рускай філалогіі і гісторыі**, што закончыўшы навуку, абстанаваўся ў Варшаве і чытае лекцыі студэнтам Варшаўскага універсітэта. Пасля ў „Ніве" пачалі паяўляцца яго артыкулы. Асабліва запомніўся мне адзін пра Юзафа Такажэвіча. А пазней, здаецца ў 1966 годзе, у вітрынах кніжных магазінаў убачыў я кніжку на польскай мове: **„Сувязі Льва Талстога з Польшчай".** Аўтарам не быў Базыль Белаказовіч. Дарэчы, мудрэц з Яснай Паляны стаў надоўга яго навуковым каханнем. З імем Льва Талстога звязаны яго магістэрская і доктарская дысертацыі, шмат іншых навуковых прац і папулярных артыкулаў.

У 1971 годзе ў продажы з'явілася другая кніжка Белаказовіча **„З дзеяў польска-рускіх літаратурных узаемасувязей у XIX стагоддзі".** Амаль 400 старонак друку, багаты і цікавы змест, а перш за ўсё бясспрэчны доказ яго беспрыкладнай працавітасці. Каб напісаць гэту кніжку, прыйшлося яму самому прачытаць амаль тысячу чужых кніжак, прагартаць многія гадавікі старых газет, крытычна ацаніць сотні дакументаў.

...На другі дзень прыняў ён мяне падамашняму і адразу папрасіў у свой кабінет, які хутчэй напамінае бібліятэчны склад. Акно, невялічкі столік ля акна, а ўсё іншае — гэта кніжкі, ад падлогі аж па столь і... на падлозе таксама.

На яго твары была стомленасць.

— Выбачайце, — паясніў ён, — я сёння амаль не спаў. Вымушаны быў за ноч прачытаць адну вялікую, але вельмі важную кніжку, якую ўжо сёння трэба будзе аддаць. Маркую аднак, што кілішак каньяку зараз пастаўць нас на ногі.

У гутарцы што раз гучалі прозвішчы многіх вучоных, якія праславіліся ў еўрапейскім славяназнаўстве. Дастаю з паліц іх кніжкі або артыкулы і чытаю подпісы на розных мовах: „Шматпава-

Працяг на стар. 4

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве"

Лаўрыновічы (Людзі XXX-годдзя) ● Пражкоўскі аматарскі драматычны калектыў ● У майстэрні Анатоля Корзуна ● Што новага ў Кляшчэлеўскай гміне ● Свята „Праўды" ў Кузініцы ● Рэцыдывіст ● У Задрышанцы начальнік гнявецца на Гапку ● Ларс ніша пра спатканне літ-княззёў ● Веснкі з Гайнаўкі, Каменя, Белавежы, Ліпін, Давідавіч, Шудзялава, Махнатага, Дубіч Царкоўных і інш. ● Песня „Баллада о матери".

БГКТ хроніка

■ 29 красавіка прэзідыум ГП БГКТ на сваім чарговым пасяджэнні абмеркаваў справы навучання беларускай мовы ў пачатковых школах. Прысутныя з непакоем гаварылі аб тым, што ў сувязі з рэарганізацыяй школьніцтва значна зменшылася колькасць дзяцей, якія вывучаюць родную мову. Цяпер беларускую мову выкладаюць толькі ў 103 школах. Затым прэзідыум зацвердзіў праграмы і даты народных фэстынаў, якія арганізуюць паасобныя аддзелы з нагоды XXX гадавіны Народнай Польшчы. І так, 26 мая гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку арганізуе народны фэстын БГКТ у беластоцкім парку. Бельскі аддзел БГКТ падрыхтуе народны фэстын на 23 чэрвеня ў вёсцы Сакі, а 30 чэрвеня ў Рыбаках — беластоцкі павятовы аддзел. 7 ліпеня гайнаўскі аддзел БГКТ правядзе падобны фэстын у Семяноўцы.

■ Нядаўна адбыўся сход гуртка БГКТ у Скрабляках (Беластоцкі павет). БГКТ-оўцы вырашалі, як працаваць у гуртку, як арганізаваць у сваёй вёсцы клуб, на які ёсць памяшканне, але пакуль што стаіць нявыкарыстанае. На сходзе было пастаноўлена, што моладзь падрыхтуе мастацкую частку на 22 ліпеня і выступіць у сваёй вёсцы. Сакратар аддзела Яўгенія Іванюк расказала аб працы аддзела БГКТ, а пасля ўручыла членскія легітымацыі 13 новым членам Беларускага таварыства.

■ 29 красавіка эстрадная група БГКТ з Плёсак выступіла з канцэртам у Гацьках на першамайскай акадэміі, а 1 мая — у Бельску на плянтах (у мушлі).

■ 30 красавіка ў памярканні ГП адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны міжнароднаму святу працоўных 1 Мая. Урачыстасць адкрыў старшыня гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку Мікалай Гайдук, а старшыня ГП БГКТ Мікалай Самоцік выступіў з дакладам. Пасля адбылася мастацкая частка. Канцэрт даў калектыў песні і танца гарадскога аддзела.

■ 4 мая адбылася ў школе ў Ялоўцы (Беластоцкі павет) аўтарская сустрэча з Сакратам Яновічам, які чытаў свае творы і адказваў на пытанні школьнікаў, а таксама падпісваў ім сваю кніжачку „Загоны".

■ 4 мая гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку арганізаваў спатканне з літаратарам Віктарам Шведам. Спадабаліся прысутным яго вершы, і таму многія набылі яго зборнік „Жыццёвыя сцежкі", якія аўтар асабіста падпісваў. Адказваў ён таксама на шматлікія пытанні прысутных, расказваў аб сваім жыцці і творчасці. Пасля сустрэчы распачалася маладзёжная танцавальная вечарына.

■ 5 мая сямяціцкі аддзел БГКТ быў галоўным арганізатарам урачыстасці ў Мілейчыцах з нагоды XXX гадавіны ПНР. Быў даклад, складалі вянкі на могілках савецкіх салдат і выступала эстрадная група БГКТ з Плёсак.

■ Сакольскія павятовыя ўлады 5 мая ў Кузніцы арганізавалі ўрачыстасць, прысвечаную святу савецкага друку. У мясцовым доме культуры ў мастацкай частцы выступіў харавы калектыў гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку, які працуе пад кіраўніцтвам Эльжбеты Жукоўскай. (мх)

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З ГРОДНА

Гродзенскія норкі

У маляўнічым месцы на беразе возера Белае доўтімі радамі цягнуцца навесы, пад якімі ў сетчатых клетках снуюцца пранырлівыя норкі. У Гродзенскай звераводчай гаспадарцы іх звыш шасцідзесяці тысяч. Разводзяцца тут не толькі чорныя норкі, але і каляровыя. З кожным годам іх пагалоўе павялічваецца. Аб гэтым гавораць таксама лічбы. Калі ў 1970 годзе было рэалізавана пушніны на 1.200 тысяч рублёў, дык у гэтым годзе даход складзе звыш двух мільёнаў. Дасягнуты значныя поспехі не толькі ў паляпшэнні вытворчых паказчыкаў, але і ў павышэнні якасці пушніны.

На здымку: брыгадзіры звераводаў Люба Кірко і Люба Блаха правяраюць якасць пушніны перад адпраўкай да спажыўцаў.

Фота Я. Краўчанка

Госці вучняў

Артысты Белдзяржфілармоніі — частыя госці вучняў і выкладчыкаў Гродзенскага тэхнікума фізічнай культуры. Тут яны нядаўна выступілі з цікавай праграмай „А. С. Пушкін у музыцы". Са сцэны гучалі песні і рамансы на вершы вялікага паэта. Змястоўная праграма канцэрта прынесла вялікае задавальненне гледачам. У зале тэхнікума выступаў таксама артыст Белдзяржфілармоніі Н. Сеўрукоў, які выканаў на баяне музычныя творы з XVI—XVIII стагоддзяў і творы савецкіх кампазітараў. У заключэнне, па просьбе гледачоў, прагучаў „Паланез" Агінскага.

Пленум ЦК КПБ

У Мінску 29 і 30 красавіка праходзіў XIII пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі.

Пленум заслухаў даклад кандыдата ў члены Палітбюро ЦК КПСС, першага сакратара ЦК КПБ П. Машэрава „Аб далейшым павышэнні ідэйна-палітычнай работы ў святле рашэнняў XXIV з'езду КПСС".

У спрэчках па дакладу выступілі: І. Палякоў — І сакратар Мінскага абкома КПБ, У. Мікуліч — І сакратар Брэсцкага абкома КПБ, А. Прыяўка — сакратар парткома Мінскага завода электронных вылічальных машын, Л. Кляцкоў — І сакратар Гродзенскага абкома КПБ, П. Броўка — народны паэт Беларусі, Г. Крыулін — І сакратар Магілёўскага абкома КПБ, А. Дзебалюк — начальнік Палітупраўлення Беларускай ваеннай акругі, У. Мацвееў — старшыня Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па кінематаграфіі, В. Рудакоўскі — І сакратар Вілейскага райкома КПБ, Л. Барабанава — сакратар Белсаўпрофа, А. Жыльскі — сакратар Гомельскага абкома КПБ, А. Казей — настаўніца, В. Пратасеня — старшыня праўлення Саюза мастакоў БССР, В. Хомчанка — рабочы, А. Пракоф'ева — сакратар Віцебскага абкома КПБ, В. Радомскі — сакратар ЦК ЛКСМБ, Н. Сняжкова — намеснік старшыні Савета Міністраў БССР, Я. Нікулін — старшыня Камітэта дзяржбяспекі пры Савеце Міністраў БССР, У. Сікорскі — рэктар БДУ, П. Петрыкаў — сакратар парткома АН БССР.

Па абмеркаванаму пытанню пленум прыняў адпаведную пастанову.

Пленум вызваліў ад абавязкаў сакратара ЦК КПБ У. Міцкевіча ў сувязі з назначэннем яго І намеснікам Старшыні Савета Міністраў БССР.

Пленум выбраў сакратаром і членам Бюро ЦК КПБ В. Шавялуху.

Што новага?

З думкай аб рабочых

У час агульнадзяржаўнай нарады партыйнага, грамадскага і гаспадарчага актыву, якая нядаўна адбылася ў Варшаве, шмат увагі было прысвечана забеспячэнню добрых умоў працы для рабочых прамысловасці і будаўніцтва. Слухаючы справаздачу аб гэтай нарадзе, я неяк думаў аб Гайнаўскім прадпрыемстве хімічнай перапрацоўкі драўніны, якое наведаў я ў палавіне красавіка г.г. Праца там цяжкая, асабліва ў аддзяленні, дзе афармляецца вытворчасць актыўнага вугалю — сыравіны вельмі каштоўнай і неабходнай у многіх галінах нацыянальнай гаспадаркі. Едкі дым, цяжкая ручная праца.

— Што ў вас новага? — пытаў я тады дырэктара мгр інж. Лешка Камінскага. — Што вы робіце, каб аблегчыць працу сваім рабочым?

— Сапраўды, — гаварыў мне дырэктар, — праца ў нас да чыстых і лёгкіх не залічваецца. Гэта вынікае з істоты тэхналогіі па вытворчасці драўніннага вугалю. Гэтая тэхналогія не змянілася ад пачатку існавання ў Гайнаўцы хімічнай фабрыкі, значыць, ужо звыш 50 гадоў. На іншых прадпрыемствах падобнага тыпу ўмовы не лепшыя, чым у нас. Але слабая ад гэтага для нас пацеха. Добра, што ёсць у нашай краіне спрыяльная атмасфера для паляпшэння ўмоў працы, жыцця і адпачынку рабочых. У выніку гэтага два гады таму назад мы распачалі ажыццяўленне каштоўных капіталаўкладанняў, якія неўзабаве карэнным чынам зменяць умовы працы на нашым прадпрыемстве. Яшчэ ў маі г.г. распачнем тэхналагічны пуск зусім новага цэха, дзе амаль поўнасцю аўтаматычна драўніна будзе ператварацца ў вугаль і іншыя каштоўныя хімікаты. Будзе гэта першы падобнага тыпу цэх у нашай краіне. Яго прадукцыя складзе адну трэць нашай агульнай вытворчасці.

Паводле планаваных нарматываў набіранне поўнай прадукцыйнай магутнасці мела прадаўжацца ў нас паўгода. **Наш рабочы калектыў рашыў скараціць гэты тэрмін да 2 месяцаў.** Дык спадзяемся, што ўжо на ліпеньскае свята, калі не здарыцца нічога неспадзяванага, поўнай парай пачнем даваць прадукцыю. Дзеля гэтага цяпер у нас поўная мабілізацыя ўсіх сіл. Праводзім інтэнсіўнае абучэнне рабочага калектыву, бо ў новым цаху патрэбны будуць вышэйшыя кваліфікацыі.

— Ці ў сувязі з гэтым не адстае ў вас нармальная прадукцыя?

— Не. План І квартала па ўсіх паказчыках мы перавыканалі. Таксама паспяхова праходзіць ажыццяўленне сацыялістычных прадукцыйных абавязацельстваў, якія нашы рабочыя ўзялі на сябе ў сувязі з юбілеем Народнай Польшчы. З агульнай сумы абавязацельстваў вартасцю ў 1 мільён 800 тысяч злотых, мы ў першым квартале выканалі ўжо 333 тысячы зл. Найлепш у гэтым выпадку справіліся рабочыя з аддзялення завадскіх механічна-рамонтных майстэрняў, якія на сваім конце маюць ужо 200 тыс. зл. рэалізаваных абавязацельстваў.

— Апрача гэтых шматмільённых капіталаўкладанняў, што робіць ваша прадпрыемства, каб аблегчыць працу сваім рабочым?

— Адрамантавалі купальныя і прыбіральныя пакойчыкі, дзейнічае ў нас завадская лекарская амбулаторыя, якая сочыць за здароўем рабочых, перанеслі ў лепшыя ўмовы дзіцячыя яслі, пабудавалі жылы дом, у планах — наступны.

Бачыце, наша прадпрыемства пастаянна разрастаецца. Вось ужо рыхтуемся да ажыццяўлення новых капіталаўкладанняў на суму 150 мільёнаў зл. Дык патрэбны нам людзі да працы. Будзем мець іх толькі тады, калі створым для іх добрыя ўмовы жыцця і адпачынку, калі будуць задаволены, што ў нас працуюць. (вр)

Telewizja Warszawa

Niedziela 19.V. 6.30 Tech. Rol. Zoolog. 7.00 J. pol. 7.30 Kurs Rol. 8.20 Nowocześ. w domu i zagr. 8.40 Bieg po zdrowie. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Ex libris. 10.30 Antena. 10.45 Piórkiem i węglem. 11.10 Karajan dyryguje Beethovena. 11.40 Dziennik. 12.00 Pr. wiejski. 12.15 Czas i ludzie. 14.00 Dla dzieci. 15.00 Nie tylko dla pań. 15.35 Prasa źródłem wiedzy. 16.30 Los. Toto-Lotka. 16.45 Wyścig Pokoju. 18.00 Refleksje ob. 18.20 Przyjąć czy odrzucić. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.00 Odyseja — film wł. 21.15 Co kto lubi. 22.05 Sport.

Poniedziałek 20.V. 12.45. Tech. Rol. Mat. 13.25 Hod. zwierząt. 15.10 Nurt — Ekon. 15.40 Pr. dnia. 15.45 Oferty. 16.00 Dziennik. 16.15 Wyścig Pokoju. 17.15 Zwierzyniec. 17.55 Kurier Lub. 18.10 Pr. inf. 18.25 Kr. Warszawy i Maz. 18.45 Dziś burza mózgów. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr TV: R. Bradstaeatter „Król i aktor". 21.50 Sport. 22.05 Saga rodu Skorupków. 22.30 Gra Trio Barokowe. 22.55 Dziennik.

Wtorek 21.V. 6.30 Tech. Rol. Mat. 7.00 Hod. zwierz. 8.05 Odyseja — film wł. 9.00 Dla szkół: (kl. I lic.) J. pol. J. Ursyn Niemcewicz „Powrót posła". 10.00 Dla szkół: (kl. II) Stary i nowy Gdańsk. 10.20 Trzeci bieg — film fab. węg. 13.45 Tech. Rolnicze Mat. 14.30 Hod. zwierz. 15.45 Pr. dnia. 15.50 Wyścig Pokoju. 17.35 Dziennik. 17.45 Harcerski raport. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Eureka. 19.10 Przyp. radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Trzeci bieg — film fab. węg. 22.00 Sport. 22.15 Interstudio. 22.45 Dziennik.

Środa 22.V. 6.30 Tech. Rolnicze Mat. 7.00 Hod. zwierz. 8.20 Wołgograd wiosną — film dok. radz. 8.30 Film fab. 10.00 Dla szkół: (kl. V) Hist. Kazimierz Wielki. 11.05 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Wych. plast. Sztuka ludowa. 12.45 Tech. Rol. Wskazówki metod. 13.25 Tech. Rol. Mech. roln. 14.00 Politech. TV. Kurs przygot. Fizyka. 15.10 Nurt — Psych. 15.40 Pr. dnia. 15.45 Inf. — Towary — Prop. 16.00 Wyścig Pokoju. 17.40 Dziennik. 17.50 Los. Mał. Lotka. 18.00 Kr. Warsz. i Maz. 18.20 Łuk tęczy. 19.05 Telewariacje. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Piłka nożna Anglia — Argentyna. 22.05 Bez togi. 22.35 Krosno. 23.05 Dziennik.

Czwartek 23.V. 6.30 Tech. Rol. Wskazówki metod. 7.00 Mech. rol. 8.30 Łuk tęczy. 9.15 Człowiek z blizną — film fab. amer. 15.05 Mat. w szkole: Rozszerzanie numeracji do 1000 cz. II. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Ekran z bratkiem. 17.40 Wiem wszystko. 18.05 Kr. Warsz. i Maz. 18.25 Anatomia sukcesu. 19.00 Test. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Człowiek z blizną — film fab. amer. 21.50 Sport. 22.10 Nowy prezydent Francji. 22.45 Dziennik. 23.00 Inf. — Tow. — Prop.

Piątek 24.V. 6.30 Tech. Rol. Chem. 7.00 Bot. 9.00 Sztuka Scytów — film dok. węg. 9.10 Czas życia — film fab. NRD. 12.00 Dla szkół: (kl. VIII) Wych. ob. Między nami sąsiadami. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Chem. 13.55 Politech. TV. Kurs przygot. Mat. 15.00 Harcerski alert. 15.30 Nurt — Filoz. 16.00 Pr. dnia. 16.05 Pr. i prop. 16.20 Red. Szk. zapowiada. 16.30 Dziennik. 16.40 Pora na Telesfora. 17.20 Turyst. i wypocz. 17.45 Tyg. Inf. Mł. 18.00 Dla młodzieży. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Znaki czasu. 19.10 Przypominamy, radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr TV: J. Giraudoux „Wariatka z Chaillot". 21.50 Panorama. 22.30 Śpiewa A. Dąbrowski. 23.05 Dziennik.

Sobota 25.V. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Chem. 7.45 J. pol. 8.30 Upr. rośl. 9.00 Love story. 10.00 Dla szkół: (kl. VII) Zoolog. Ochr. środ. ochroną człowieka. 11.05 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o czł. Sprawy piętnostolatków (III). 11.35 Radar. 11.50 Przyroda polska. 12.10 Złoty paw — film. folkl. 12.40 Czas i ludzie. 14.20 Ta-aka ryba. 15.00 Harcerski alert. 15.30 Wielka gra. 16.30 Dziennik. 16.40 Zespół Gawęda. 17.20 Film z serii Disneyland. 18.10 Szare na złote. 18.35 Pegaz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 Miłosne przygody Moll Flanders — film fab. ang. 22.20 Dziennik. 22.40 Sport. 22.50 Canzonissima — wł. pr. rozr.

Тэлевізія Мінск

Piątek, 17.V. — 16.15 Śpiewa W. Kuczyński. 16.55 Ziemia i ludzie. 17.40 Tańczy N. Pawłowa. 18.00 Spektakl TV. 19.30 Błękitny płomyk.

Sobota, 18.V. — 10.30 Koncert życzeń. 14.40 Film. fab. 16.45 Filmy anim. 17.45 I. Ilinski czyta Czechowa. 19.30 Koncert estradowy. 20.30 Sport.

Niedziela, 19.V. — 11.30 Film fab. 14.00 Piłka nożna. Francja — Argentyna. 16.45 Klub filmowy. 17.45 Finałowy koncert festiwalu „Moskiewskie gwiazdy".

Кіно

Białowieża El Dorado — USA 21—22. Bułeczka — pol. 23—24. Prywatna wojna Murphiego — ang. 25—26.

Czeremcha Król, dama walet — NRF 21—22. Czym mogę służyć — czes. 25—26.

Czyże Śmiałość — radz. Sześć niedźwiadków i klown Cebulka — czes. 22—26.

Dubicze Cerkiewne Ostatni watażka — buł. Roztargniony — fran. 22—26.

Gródek Ciemna rzeka — pol. 25—26.

Kleszczele Kłopotliwy gość — pol. 21—22. Motocross — czes. 23—24. Godzina szczytu — pol. 25—26.

Michałowo Czekaj na mnie — radz. 21—22. Mayerling — fran. 23—24. Tam, gdzie rośnie zielony bór — jug. 25—26.

Mielnik Góry, rzeki, ludzie — pol. 21—22. Pamiętnik pani Hanki — pol. 23—24. Był sobie glina — fran. 25—26.

Milejczyce Pierścień księżnej Anny — pol. 21—22. Przerwana Pieśń — pol. 23—24. Zbrodnia jest zbrodnią — fran. 25—26.

Narewka Kes — ang. Na rabunek — radz. 22—26.

Narew Spotkanie ze szpiegiem — pol. Sobótki — pol. 22—26.

Nurzec Biały pokój — buł. 21—22. Liliowa akacja — węg. 23—24. Prawo gwałtu — USA 25—26.

Orla W pustyni i w puszczy cz. I i II — 22—26.

Rajsk Pechowy zalotnik — radz. Śladami jasnowłosej dziewczyny — jug. 22—26.

Suchowola Monolog — radz. Podróże z Jakubem — węg. 22—26.

B.Z.Graf. zam. 1.468 0-4

ТАМ, адкуль выходзяць інжынеры

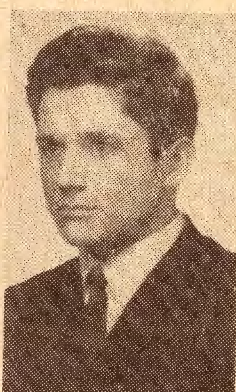

Францішак Апановіч — дырэктар васьмікласнай школы ў Залуках Беластоцкага павету.

Не, гэта не будзе аб Варшаўскім палітэхнічным інстытуце або аб Беластоцкай вышэйшай інжынерскай школе ці іншай вышэйшай навучальнай установе. Хоць з імі ёсць тут і непасрэдная сувязь.

Заглянем у той даволі глухі куточак Беласточчыны, дзе сустракаюцца граніцы Сакольскага і Беластоцкага паветаў, рэчка Слоя ўпадае ў Супрасль і вакол шумяць рэшткі колішніх Блудаўскай і Крынкаўскай пушчаў. Усё тут такое ціхае і свойскае: і тры суседнія вёсачкі Залукі, Навасёлкі і Радунін, і пачатковая васьмікласная школа, што стаіць у далінцы за Залукамі, і настаўніцкі калектыў у ёй, які складаецца з пяці настаўніц і аднаго настаўніка.

Нават у біяграфіі гэтага адзінага мужчыны-настаўніка і адначасова дырэктара школы **Францішка Апановіча** ёсць нешта абаяльнае, тыповае для нашых беластоцкіх сельскіх педагогаў. Паходзіць ён з рабочай сям'і з Сакольскага павету. У 1963 г. закончыў педагагічны ліцэй у Беластоку, год працаваў у школе ў Борках, затым служыў у арміі. Пасля ж дэмабілізацыі, працуючы зноў у школе, паступіў на завочнае аддзяленне Настаўніцкай студыі ў Беластоку і ў 1969 г. атрымаў спецыялізацыю па музычнаму выхаванню. У тым жа годзе Ф. Апановіча назначаюць на пасаду дырэктара школы ў Залуках.

— Хоць ваша школка і невялікая, але праблемаў, пэўна, не займаць?

— І не такая ўжо малая, — не без гонару заўважае дырэктар Ф. Апановіч. — У нас у школе 139 вучняў, а ў будучым годзе іх лік павялічыцца да звыш 150. Прымаем пачатковую школу з Боркаў. Павялічыцца таксама настаўніцкі калектыў да 8—9 асоб. Па сутнасці дык мы падрыхтаваны да расшырэння нашай дзейнасці. Прадуманы ўжо справы размяшчэння класаў, а наш сельскагаспадарчы гурток у Залуках забяспечыць транспарт. Найгоршая ж праблема з дарогай, асабліва на адрэзку Навасёлкі—Боркі. Многае можна будзе зрабіць у грамадскім чыне, ад якога не адмаўляюцца тутэйшыя людзі, але трэба пабудаваць 2 масты, і з гэтым мы самі не ўправімся, патрэбна дапамога з боку гміны і павету. Праўда, не мала клопату нас, настаўнікаў, чакае з забеспячэннем даязджаючых дзяцей харчаваннем і адпаведнай выхаваўчай апекай пасля заняткаў. Чакае нас вельмі працавіты год, але разлічваем таксама на дапамогу бацькоў, а яны ў нас вельмі прыхільныя да школы, дапамагаюць ва ўсім, не прыходзіцца нават спецыяльна прасіць — самі прыходзяць і цікавяцца, ці часам школе не трэба ў чым-небудзь пасобіць. Зрэшты, і моладзь тутэйшая старанная і працавітая. Спецыяльных выхаваўчых праблемаў не маем. Больш таго — наш вучнёўскі кааператыў пастанавіў вырошчваць трускалкі на прышкольным участку, а даход з гэтага намерваецца накіраваць у фонд экскурсій па роднаму краю.

— А на штодзень да чаго найбольш ляжыць вашае сэрца?

— Праўду кажучы, дык да ўсіх спраў, што датычацца школы і ўсяго тутэйшага асяроддзя. Такі ўжо лёс дырэктара. Але маю і сваё, запаветнае, і не адно, а аж тры — музыку, беларускую мову і старажытнасць. Здзіўляецеся, як можна ўсё гэта сумясціць? Прабую. У музыцы захапляюся скрыпкай, сам на ёй іграю і люблю слухаць скрыпічныя творы. Колькі цудоўных мелодый можна вычараваць з гэтых чатырох струнаў! Любоў да беларускай мовы прывілі ў мяне мае першыя настаўніцы ў школе ў Талькоўшчыне — Надзея Фурса і Валянціна Ляскоўская. Шмат чытаю твораў беларускіх пісьменнікаў, многа ў іх задушэўнасці, лірыкі. У мінулым годзе мне пашчасцілася пабыць на курсе беларускай мовы ў Мінску. Незабыўныя ўражанні. Наш кіраўнік Ніна Васільеўна Гаўрош пастаралася, каб за тыя трыццаць дзён мы пачарпнулі як мага болей карыснага на лекцыях і як найпаўней пазнаёміліся з Беларуссю. Наведалі мы выдатныя аб'екты Мінска, яго найбольш слаўныя заводы, музеі, тэатры, кіно, пабывалі ў мясцінах, звязаных з жыццём і дзейнасцю Янкі Купалы і Якуба Коласа, захапляліся апавяданнямі Іосіфа Міцкевіча — брата Я. Коласа. Лекцыі ў нас мелі славутыя беларускія вучоныя Фёдар Янкоўскі, Адам Мальдзіс, Яўген Адамовіч і многа іншых. Гэта былі самыя прыгожыя дні ў маім жыцці. І цяпер на занятках па беларускай мове я выкарыстоўваю тое, што вынес з мінскага курса. Ну, а старына, то ўжо так сабе, звычайнае хоббі. Але плённае. Знайшоў я ў тутэйшых ваколіцах дзве крамяныя сякеркі. Самай „малодшай" з іх, як акрэсліў беластоцкі археолаг др Ян Ясканіс, найменш дзве з паловай тысячы год. Яны цяпер знаходзяцца ў Рэгіянальным акруговым музеі ў Беластоку. Нядаўна я адкрыў, што ў адной з тоняў Слоі ляжыць нейкая незвычайная косць, магчыма турыная або іншай выкапневай жывёліны. Гэтым летам займуся ёю. З бліжэйшых да нас часоў, дык усёй школай апякуемся магіламі паўстанцаў, што загінулі ў 1863 годзе каля Перацёсаў. Цяпер жа намерваюся заняцца выяўленнем зямлянак савецкіх партызанаў з перыяду апошняй вайны. Яшчэ пакуль што жывуць людзі, якія могуць многа дапамагчы ў гэтай важнай справе. Разлічваю таксама на дапамогу нашых гарцэраў.

— А што найбольш адметнае ў гісторыі вашай школы?

— Хіба тое, што яна сапраўдная кузня інжынераў...

— ?

— А так. Найменш дзесяць інжынераў выйшла з нашай школы. З Залукаў паходзіць Аляксандр Мінчук — магістр-інжынер, асістэнт у Варшаўскім палітэхнічным інстытуце, яго брат Уладзіслаў Мінчук — інжынер у беластоцкіх „Ухвытах", Ян Паплаўскі — таксама закончыў палітэхнічны інстытут. З Навасёлкаў родам інжынер Ніна Базылюк, што закончыла Беластоцкую вышэйшую інжынерскую школу, інжынерам стала Ірына Жылкоўская, а таксама дзве сястры Зрайкоўскія. З Радуніна сталі інжынерамі Багдан Вайтулевіч і Ванда Альшэўская. Некалькі нашых выхаванкаў яшчэ студэнты вышэйшых палітэхнічных школ. І сярод сёлетняга восьмага класа ёсць многа здольнай і працавітай моладзі, перад якою вялікія перспектывы ў будучыні.

Такія ўжо і ёсць нашыя працавітыя і скромныя настаўнікі і такое цудоўнае маладое пакаленне выходзіць з іх дбайных і чулых рук.

Размаўляў Мікалай Гайдук

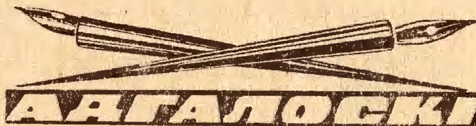

Апавяданні Яновіча ў „ЗАЖЭВІ"

Штотыднёвік „Зажэве" ад 7 красавіка г.г. — орган Саюза сацыялістычнай вясковай моладзі — змясціў падборку апавяданняў Сакрата Яновіча, перакладзеных на польскую мову Мацеем Юзафам Канановічам і Тадэвушам Джутаем.

„У творчасці Яновіча пераважае вясковая тэматыка, а, уласна кажучы, пагранічча горада і вёскі, — піша „Зажэве". — Героямі ягонай працы з'яўляюцца ў асноўным людзі, якія выехалі з вёскі ў мясцовую метраполію, значыць у Беласток. Арыгінальнасцю прозы Яновіча з'яўляюцца надта кароткія літаратурныя формы. Некаторыя апавяданні, як, напрыклад, друкаванае на гэтых старонках „Прыехаў", налічваюць жа ўсяго не больш дзесяці радкоў. Патрэбна вялікае ўмельства, каб у так кароценькай навеле знайшлося не толькі як найбольш думак, але таксама і нечаканая пуэнта. Яновічу ўдаецца гэта беспамылкова".

Гавораць, што вялікая пустыня Сахара ў свой час была квітнеючай краінай, на якой жылі людзі, была вада, раслі дрэвы і кветкі, і што зямля гэта сталася пустыняй толькі „дзякуючы" варварскай, няўмелай дзейнасці чалавека. Наколькі гэта праўда, цяжка сказаць. Аднак у сённяшні час ёсць прыклады дзейнасці чалавека, якія не заўсёды згодны з натурай і часам сведчаць аб варварскіх адносінах да прыроды.

„Калісьці, помню, — расказваў мой знаёмы з-пад Семяноўкі, — у нас на гэтых балотах было шмат дзікай птушкі, колькі хоч рыбы, а сёння на месцы балота пыхціць пад нагамі, няма ў рэчцы рыбы, загінулі птушкі. Ды і трава адразу пасля меліярацыі была добрая, а зараз паяўляецца нейкая такая, што каровы не хочуць есці".

На фоне краіны, аднак, Беласточчына ў гэтых адносінах выглядае яшчэ найлепш. „Тое, што адрознівае Беласточчыну ад іншых рэгіёнаў краіны, — гэта штосьці, што назаву аўтэнтычнасцю. Толькі тут (а мо яшчэ ў Бяшчадах) зіма ёсць сапраўднай зімой, а ўсе поры года маюць свой сапраўдны памер. Толькі тут яшчэ ёсць вада, якая мае выгляд і смак вады, а лес гэта не проста згрупаванне дрэў, але кавалак натуры, якая жыве ўласным жыццём", — сказаў калісьці знаны журналіст з „Палітыкі" Зыгмунт Шэліга. У гэтых словах ёсць штосьці блізкае сэрцу кожнага беластаччаніна, штось, што прымушае ў імя ўласнага дабра і прыязджаючых сюды людзей прадумана ахоўваць гэтую найбольш каштоўную візітную картачку ваяводства.

Беласточчына развіваецца вельмі хуткімі тэмпамі. Каб магчыма разумна кіраваць эканамічнымі працэсамі ваяводства і не парушаць натуры, а асабліва не нішчыць яе неразумна, ваяводскія ўлады Беласточчыны звярнуліся да вучоных. У пачатку гэтага года адбылася ў Аўгустове навуковая канферэнцыя. З дакладаў і спрэчак адназначна вынікае, што натуральнае асяроддзе Беласточчыны з'яўляецца унікальным у Еўропе з увагі на чысціню нашых вод, паветра, прыгажосці краявідаў. Некаторыя абшары захавалі амаль што свой першапачатковы выгляд.

Пасля аўгустоўскай канферэнцыі адбылася III сесія Ваяводскай рады нарадовай, якая прыняла дакумент-праграму аховы натуральнага асяроддзя чалавека ў Беластоцкім ваяводстве на 1974-1980 гады.

Асабліва многа месца адведзена справам меліярацыі і верафікацыі меліяра-

→

У Аўгустоўскім музеі

У Аўгустоўскім краязнаўчым музеі захоўваецца багата экспанатаў з усходняй часткі павету, з лясунскіх вёсак з беларусамоўным насельніцтвам. Сярод дрымучых Аўгустоўскіх лясоў па сённяшні дзень можна пачуць беларускую мову, якая гучыць, мабыць, крыху архаічна ўжо, але як жа міла сэрцу!

У музеі гэтым знаходзяцца унікальныя экземпляры беларускай народнай матэрыяльнай культуры: даўнія жорны з драўлянай абліцоўкаю, кросны, вілысахары з дрэва, чаўно-доўбанка, зробленая з вялізнага пня, усялякія рыбацкія прылады, ганчарныя вырабы, цяслярскія і т.п.

Чытаючы назвы паасобных экспанатаў, якія падаюцца таксама і ў мясцовым беларускім гучанні, цяжка пазбыцца ўражання, што дапушчаны тут кардынальныя памылкі. Напрыклад, вышываны ручнік названы „радзюшкаю", гладыш атрымаў назву „дзежкі", матавіла — „церніцы"... Такіх памылак больш. Відаць, што аўтары гэтых надпісаў не разумеюць іх значэння або недакладна выпыталі ўласнікаў экспанатаў...

Музей знаходзіцца ў былым, старым будынку кіно, які зусім не прыстасаваны для патрэб такой установы. Перш за ўсё няма тут магчымасці ўтрымаць пастаянную тэмпературу і вільготнасць паветра, што мае капітальнае значэнне ў трывалым захоўванні экспанатаў. Музею патрэбна вялікае памяшканне і сучасная арганізацыя; час пакончыць з аматарскімі пачаткамі.

У лясных вёсках Аўгустоўшчыны тоіцца яшчэ не адзін скарб нашай народнай матэрыяльнай культуры... Старыя прадметы часамі проста сякуць на дровы, паляць як непатрэбшчыну. Трэба ратаваць іх, пакуль яшчэ час!

Сакрат Яновіч

Мікалай Абрамовіч за работай.

Плеценая мэбля ўпрыгожвае чайную „Перапёлачка" ў Беластоку.

Народны ўмелец

Мікалая Абрамовіча з калоніі Астраўкі Беластоцкага павету здаўна цікавіла функцыянальнасць і эстэтычны выгляд хатняй мэблі. Яна, як вядома, з'яўляецца аздобай кожнай кватэры. Пачаў ён найперш рабіць усё новыя ўзоры сталоў, крэсел, табурэтак, насценных кветнікаў, флаконаў і талерак ды аплятаць іх саломай і рознакаляровымі віткамі ракіты. Атрымалася прыгожая і густоўная мэбля. Зараз яна служыць усё большаму кругу людзей. Карыстаюцца ёю наведвальнікі чайной «Перапёлачка» ў Беластоку, некаторых варшаўскіх, гданьскіх і іншых гарадскіх устаноў. Заказваюць яе шматлікія кліенты для сваіх прыватных кватэр.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

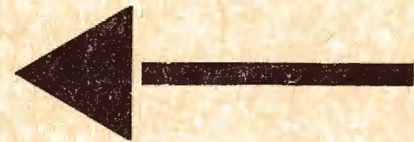

цыйных планаў. Аказваецца, што надбебжанскія балоты гэта не толькі рэдкія і ўнікальныя экземпляры флоры і фауны. Балотныя воды адыгрываюць важную ролю ў цэлай воднай гаспадарцы краіны, а таксама ва ўтрыманні біялагічнай раўнавагі. Трэба больш эфектыўна выкарыстоўваць абшары, ужо меліяраваныя, а балоты ў даліне Бебжы, Нарвы, Пісы і Чорнай Ганьчы пакінуць як рэзервуары вады, натуральныя ачышчальні. Ёсць не мала прыкладаў (напрыклад, у Сямяціцкай гміне), дзе гаспадары маюць вялікія абшары лугоў, а колькасць быдла на 100 гектараў не дасягае тут нават 60 штук. Корм з гэтых лугоў толькі часткова перарабляецца на мяса і малако.

Цешаць нас чыстыя воды нашых рэк і азёр, але трэба памятаць, што толькі 10 прац. нашых вод залічана да I катэгорыі і 58 прац. — да II. А ёсць такія рэкі, як Белка ці Арлянка, якія з'яўляюцца мёртвымі каналамі. Ніводзін з нашых павятовых гарадоў не меў дагэтуль ачышчальні. Дзеля гэтага ваяводскія ўлады апрацавалі праграму пабудовы ачышчальняў у 1974—1980 гадах.

Да іншых праблем, звязаных з аховай натуральнага асяроддзя на Беласточчыне, вернемся ў чарговых публікацыях.

А. Карпюк

Сельскагаспадарчыя калектывы

ЯК МОЖНА СТВАРЫЦЬ КАЛЕКТЫЎ

Калектыў індывідуальных гаспадароў — гэта група прынамсі трох гаспадароў (можа іх быць значна больш), якая вядзе супольную сельскагаспадарчую дзейнасць на аснове дагавораў з адзінкамі грамадскай гаспадаркі (ГС, „Вітаміна" і г.д.)

Гаспадары, якія пастанавілі стварыць калектыў, не могуць весці так званай супольнай кухні, супольна апрацоўваць зямлю. Але, напрыклад, калектыў могуць стварыць бацька і 2—3 яго сыны, што маюць свае ўласныя гаспадаркі, за якія плацяць падатак. Зразумела, такі калектыў могуць арганізаваць гаспадары, абсалютна сабе чужыя. Гаспадары гэтыя абавязаны падпісаць адпаведныя ўмовы, напрыклад, з цукроўняй, насеннай цэнтраляй і г.д.

Такі калектыў дзейнічае на аснове ўмовы, падпісанай усімі яго членамі і мусіць быць зарэгістраваны ў гмінным упраўленні. Потым калектыў падпісвае адну або некалькі ўмоў з гаспадарчымі адзінкамі, для якіх будзе весці прадукцыю. Умовы падпісваюць усе члены калектыву і прадстаўнікі гаспадарчых устаноў.

Умова, падпісаная паміж гаспадарамі, павінна прадбачваць, апрача прозвішчаў гаспадароў, напрамкі гаспадарчай дзейнасці, напрыклад, прадукцыя збожжа, буракоў, жывёлагадоўлі, садаводства і інш. Апрача таго, павінны тут быць упісаны правы і абавязкі членаў калектыву: напрыклад, што ў калектыў уносяць яго члены, якія ўгоддзі, будынкі, корм і г.д.

Ва ўмове члены абавязваюцца таксама браць крэдыт адпаведнай велічыні, звязаны з супольным гаспадараннем. Напрыклад, член калектыву абавязваецца ўнесці ў калектыў інвентарскае памяшканне, якое хоча пабудаваць пры дапамозе банкавага крэдыту, атрыманага індывідуальна і прызнанага на калектыўнае гаспадаранне. Умова прадбачвае таксама спосабы падзелу даходу з супольнага гаспадарання. У выпадку, калі гаспадары пастанавілі прадаваць сваю прадукцыю індывідуальна, г.зн., што вядуць яе на ўласны рахунак, тады ўмова не мусіць прадбачваць справы разлікаў.

Каб дапамагчы гаспадарам, якія хочуць стварыць калектыў, апрацаван узор умовы, які можна атрымаць у гмінных упраўленнях і аддзелах сельскай гаспадаркі павятовых упраўленняў.

(ак)

На здымку: Загадчыца гайнаўскага аддзела БППС Лідзія Губін.

Найлепшы ў спаборніцтве

Беластоцкае прадпрыемства паўторнай сыравіны ў Беластоку многа ўвагі адводзіць спаборніцтву сваіх аддзелаў. За мінулы год першае месца ў спаборніцтве заняў аддзел БППС у Гайнаўцы, які можа пахваліцца найвышэйшай дынамікай скупкі. Найлепшых вынікаў дабіўся ён таксама ў першым квартале гэтага года. Заслуга ў гэтым перш за ўсё шматгадовай загадчыцы аддзела Лідзіі Губін, а таксама работнікаў скупачната пункта Таццяны Дамброўскай і Аляксандра Печкі. Дырэкцыя БППС узнагародзіла іх грашовымі ўзнагародамі, дыпломам і пераходным сцяжком.

(ця)

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

Цяжкое рашэнне. Фота Р. Сянько

(Працяг са стар. 1)

Жыццё для навукі

жанаму сябру..." Сапраўды, навуковыя знаёмствы і кантакты ў Базыля Белаказовіча вельмі шырокія. Ахопліваюць амаль цэлую Еўропу. Яго працы друкаваліся на многіх еўрапейскіх мовах, а найбольш і найчасцей, відома, на рускай. А тут, у краіне, яго прозвішча знайсці можна сярод членаў рэдакцыйнай калегіі часопісаў: **„Славія арыенталіс"**, **„Пшэгленд гуманістычны"**, **„Ензык росыйскі"**, **„Освята і выхование"**. На старонках органа ЦК ПАРП „Новэ дрогі" ў мінулым годзе доўгі час ішла дыскусія аб асноўных пытаннях выкладання рускай мовы на ўсіх узроўнях польскай асветы. Яе ініцыятарам быў дацэнт Базыль Белаказовіч, які першы выступіў з крытычным артыкулам.

Пытаю яго пра беларускія кантакты і зацікаўленні.

— На Беларусі быў я, на жаль, усяго адзін раз, — гаворыць дацэнт. — Але знаёмых і сяброў у мяне там шмат. З вялікай удзячнасцю ўспамінаю заўсёды Вячаслава Рагойшу, Фёдара Янкоўскага, Адама Мальдзіса, Сцяпана Александровіча, Уладзіміра Казберука, Алега Лойку і Янку Брыля. Вось аб творчасці гэтага апошняга рыхтую зараз абшырны артыкул для польскага друку. Гэта выдатны пісьменнік...

Візіт, дамоўлены на паўгадзіны, зацягнуўся да чатырох гадзін. Яшчэ толькі праглядаю папкі новых рукапісаў, падрыхтаваных да друку, і развітваюся, бо і так, колькі б не пісаў, партрэт дацэнта Базыля Белаказовіча застанецца няпоўным. А ён жа яшчэ параўнальна малады чалавек. Ледзь мінула саракоўка, многае перад ім...

Віктар Рудчык

Гарадскі з'езд ТППР

Адбыўся XIII гарадскі з'езд Таварыства польска-савецкай дружбы ў Беластоку. З'езд вёў др Юры Немец — старшыня гарадскога камітэта Фронту адзінства народа. Даклад прадставіў дагэтуляшні старшыня гарадскога праўлення ТППР Зыгмунт Бязубік. Ён падкрэсліў братэрскую дружбу і дапамогу Савецкага Саюза нашай краіне ў час вайны, пасля вайны і ў сучасны момант.

На аснове даклада і дыскусіі з'езд апрацаваў новы план далейшай дзейнасці арганізацыі, звяртаючы асаблівую ўвагу на развіццё і ўмацаванне польска-савецкай дружбы і патрыятычнае выхаванне моладзі.

Заслужаныя дзеячы ТППР атрымалі адзнакі „Заслужаны для Беласточчыны", між іншым дац. др Яўгенія Асташэвіч, настаўніца Лідзія Жызнеўская, дыр. Медыцынскай школы Галіна Госцік і старшыня рэвізійнай камісіі гарадскога праўлення ТППР Станіслаў Остас.

Ганаровую залатую адзнаку ТППР атрымалі: зборную — аддзел культуры гарадскога праўлення ў Беластоку і I агульнаадукацыйны ліцэй у Беластоку; індывідуальную — Валянціна Цынкевіч, Антаніна Старчэўская, Васіль Петручук і Іван Літвін. Дыпломы атрымалі Мікалай Кахановіч і Мікалай Клімюк.

XIII з'езд ТППР выбраў новыя ўлады. Старшынёй гарадскога праўлення ТППР стаў Тадэуш Нечас — віцэ-прэзідэнт горада Беластока. Сакратаром — дагэтуляшні доўгагадовы сакратар — Барбара Цямніцкая.

Васіль Петручук

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЦЁТКА — ЧАСТКА XV

Публіцыстыка і перапіска. Нягледзячы на актыўны ўдзел у працы некалькіх беларускіх рэдакцый, Цётка не заняла істотнай пазіцыі сярод беларускіх публіцыстаў. Ці значыць гэта, што не мела публіцыстычнага таленту? Не значыць. Мы ўжо сказалі, што нават у яе паэзіі праявілася публіцыстычная тэндэнцыя. Цікавыя публіцыстычныя ўласцівасці характарызуюць таксама яе артыкулы. Да арыгінальных належаў, несумненна, артыкул Цёткі, выкліканы ўражаннем, звязаным з прабываннем у рымскіх музеях. Яшчэ цікавейшым быў артыкул, прысвечаны ўражанням з падарожжа ў Фінляндыю. Цётка была захоплена прыгажосцю Скандынавіі і ў сваім артыкуле аддала даніну гэтай прыгажосці. Аднак у гэтым артыкуле, так як і ў артыкуле, прысвечаным рымскім музеям, Цётка займаецца не толькі далёкімі краінамі, але вяртаецца таксама да беларускіх спраў. У рымскім артыкуле гаворыць яна аб культурным убостве Беларусі. Гэта значыць, у сваёй публікацыі выкарыстоўвае прыём супастаўлення розных паняццяў — італьянскага культурнага багацця беларускаму культурнаму ўбоству. У артыкуле, прысвечаным Фінляндыі, Цётка выкарыстоўвае іншы прыём, прыём аналогіі. Бачыць яна падабенства паміж неспрыяльнымі гістарычнымі ўмовамі для развіцця фінскай і беларускай моваў. „Фінляндыя, — пісала Цётка, — ляжала паміж двума сільнымі суседзямі, як наша Беларусь. Швецыя раней стала панам у Фінляндыі, фінская шляхта паволі паперамяняла свае прозвішчы на манер шведскіх і ашведзілася. Мовы свае зраклася, пачала гаварыць пашведску... Адзін народ толькі, учапіўшыся сваімі ніўкамі да цвёрдых скал, астаўся верны прадзедавай мове і прадзедавым звычаям. Гадоў сорак таму назад уся інтэлігенцыя смяялася, як над нечым дзяцінным, нязграбным і вельмі незразумелым, над старадаўняй фінскай мовай" („Успаміны з паездкі ў Фінляндыю").

Да публіцыстыкі трэба таксама залічыць уступ зборніка Цёткі. Аб уступе гэтым мы ўжо гаварылі. Варта толькі падкрэсліць, што яго тон акрэслілі патрыятычныя і сацыяльныя матывы.

Публіцыстычная схільнасць праявілася таксама ў перапісцы Цёткі. На жаль, ведаем усяго толькі некалькі яе лістоў. У лістах гэтых пануе дух не асабістых, а глыбока грамадскіх спраў. Прыводзім тут вытрымкі з двух лістоў да вядомага беларускага дзеяча з Пецярбурга Браніслава Эпімах-Шыпілы. Першы з гэтых лістоў быў высланы з Львова 28.VI.1906 г. Вось змест гэтага ліста: „Дужа паважаны Прафесар! Вybачайце, што незнаёмая і пішу да Вас. Я Пашкевічанка, Вам аба мне казаў Іваноўскі, бо то калісь прабавала вершы пісаць і Вам іх чыталі. Вотаж цяпер жыву я ў Львові, з украінцамі-русінамі і уніятамі заводжу знаёмства. Шмат нам спрыяюць, памогуць у чом сіла. Цяпер покі што будуць друкаваць пабеларуску. Калі маеце што, то прышліце. Я хачу даведацца ад Вас, што чутно з букваром, ці ўжо гатоў, ці ў нас будзе фанетыка наша беларуская. Гэта вельмі важна, бо буду цяпер выдаваць папулярныя рэчы для народу, ды не ведаю, як чаго трымацца. Скора вышлю кніжкі аб уніі для акадэмікаў духоўных на Ваш адрас для Будзькі. Вы, шаноўны Прафесар, закіньце перад імі слова за унію, бо яны Вас вельмі шануюць і паважаюць. Унія для беларусаў была б крэпкай падпорай, бо лацінскае духавенства ў нас ніщто" (цыт. за: Ю. Бібіла, Матарыялы да біографіі Цёткі, запіскі аддзелу гуманітарных навук. Мінск 1928, т. I, ч. II, с. 295-296).

Другі ліст выслала Цётка таму ж Б. Эпімах-Шыпілу 23.III.1914 г. На гэты раз Цётка жыла ўжо ў Беларусі. Ліст быў звязаны з дзейнасцю Цёткі пры арганізацыі беларускага часопіса „Лучынка". І тут так, як і ў першым лісце, дамінуюць не асабістыя, а грамадскія справы. „Лучынку запалілі, — пісала Цётка, — але покі што вельмі слаба яна тлее. Трэба больш агню ад маладых сіл. Дровы, з якіх цяпер шчапаецца „Лучынка", залішняе слязьмі-доляй нацягнула, дык слаба гарыць. Першы нумар выйшаў без аблічча ад незалежных ад нас прычын. Ратаваліся толькі, каб хаця як літаратурная кніжачка вышла не вельмі ліхая...

Дзядзечка, клікніце кліч між беларускай пецярбургскай маладзёжы, хай бярэцца да працы для пакінутых братоў і сёстраў у вёсцы. Студэнцкая маладзёж суседніх нам народаў — украінцаў і літоўцаў шмат робіць для вясковай моладзі" (там жа с. 299).

З прыведзеных фрагментаў лістоў Цёткі відаць, што іх змест запоўнены праблемамі, маючымі грамадскае значэнне для беларускага нацыянальнага і сацыяльнага адраджэння. Другі момант — гэта элемент сувязі, супрацоўніцтва з прадстаўнікамі дэмакратычнага руху суседзяў.

Канчаючы гутарку аб Цётцы, варта падкрэсліць, што ўсё яе жыццё і творчасць былі ўключаны ў працэс барацьбы за інтарэсы беларускага народу. Безнадзейна хворая Цётка не магла марыць аб сваім асабістым шчасці, але ніколі не перастала марыць аб шчасці сваёй Айчыны. Глыбокі альтруізм заўсёды дазваляў Цётцы ставіць грамадскія справы і грамадскія патрэбы перад сваімі справамі і патрэбамі. Зрэшты, ці можна тут гаварыць аб грамадскім і асабістым? Грамадскае заўсёды было для Цёткі асабістым, а асабістае грамадскім. У гэтым і заключаецца найпрыгажэйшая рыса жыцця і творчасці Цёткі.

Пачатак на стар. 1

дыя дзяўчаты, выходзілі ў поле цяпер і з касой, і з плугам. Трэба было запрацаваць на хлеб для сям'і і паспяваць наведвацца ў Гродна ці Беласток у турму, каб перадаць падаянкі чорных сухароў сваім вязням-братам, таварышам.

Гэтая, здавалася б, не па сіле нам, маладым дзяўчатам праца, была нястрашнай, бо і мы, як і нашы браты і ўся наша моладзь, змагаліся за народнае шчасце і верылі, што ў гэтым змаганні вытрымаем і пераможам.

І мы вытрымалі... дачакаліся...

У 1939 годзе прыйшла да нас Чырвоная Армія. З турмаў вярнулася наша выдатная моладзь. Колькі было радасці! Рэхам перамогі ў наваколле ізноў плылі нашы песні, гучала вольная музыка. Чырвонаармейцы часта прыязджалі да нас з кінафільмамі, аб якіх раней нам і не снілася. Колькі было ў іх цікавага, асабліва для нашых дзяцей. А былі яшчэ і такія старыя, што баяліся глядзець і хрысціліся, гаворачы, што гэта нячыстая сіла ходзіць па сцяне дома.

Гэтая радасць была для нас нядоўгай.

У 1941 годзе на самай справе прыйшла да нас нячыстая сіла — нямецкі фашызм. Цяжкія насталі дні. Фашысты схапілі нашых сыноў, братоў, мужыкоў і за вёскай на ўзгорку расстралялі, тут быў расстраляны і мой родны брат Аляксандр. У гэты час (1942 год) пад Смаленскам у баях з фашыстамі загінуў малодшы брат Віктар — камсамолец, ахвотнік камсамольскага палка.

Асірацелі нашы дзеці... сем'і... Быццам памерла ўсё жывое ў вёсцы Гаркавічы. Толькі па-ранейшаму шумелі высокія ліпы, клёны, бярозы, якія пасадзілі некалісь мае браты. Яны і цяпер шумяць, яшчэ больш высокія, здаецца, з небам гавораць. Вельмі цяжка ўспамінаць гэтае былое зараз. Так і вее пусткай і смуткам. Але, аднак, з палёгкай ўздыхаецца, акінуўшы сённяшняе наваколле, бачачы і ведаючы, што кроў і слёзы праліты нездарма. Што працоўныя Польшчы, і нашай Заходняй Беларусі, і маіх родных Гаркавіч жывуць свабодна, шчасліва. Жывуць і не забываюць аб тых, хто за вызваленне аддаў самае дарагое — сваё жыццё. Ушаноўваюць іх памяць, адкрываючы музеі, помнікі, абеліскі. Такія музеі-помнікі я наведала ў шматлікіх мясцовасцях Беласточчыны: Саколцы, Дуброве, Гарадку, Гайнаўцы, Белавежы. Я шчыра ўдзячна за тое, што ва ўсіх гэтых музеях ушаноўваецца светлая памяць былых барацьбітоў-падпольшчыкаў, што ўшаноўваецца светлая памяць і майго брата Сяргея Прытыцкага.

І ў маіх родных Гаркавічах на тым месцы, дзе некалісь заўсёды збіралася наша моладзь, дзе спявалі, танцавалі і праводзілі нелегальныя сходы, зараз размяшчаецца „Ізба памяці Сяргея Прытыцкага", а за вёскай на ўзгорку ўзнімаецца помнік расстраляным гітлераўскімі бандытамі.

У Саколцы для савецкіх салдат, загінуўшых пры вызваленні горада ад нямецкіх захопнікаў, пастаўлен помнік з чырвонага прыроднага каменя. Гэты камень прывезены з Свентакшыскіх гор — адтуль, дзе была найбольшая партызанская арганізацыя, адтуль, дзе быў і мой брат Сярожа Прытыцкі.

Тое, што імя майго брата прысвоена камбінату сталяркі ў Саколцы, мне асабліва дорага. З гэтымі мясцінамі звязаны яго дзіцячыя і юнацкія гады. Тут ён стаў на цярністы шлях рэвалюцыянера. Тут у яго нарадзілася першая вера ў тое, што прыйдзе іншая пара, пара волі і свабоды, калі неразарвальнымі вузламі сяброўства і братэрства з'яднаюцца ў адно савецкі і польскі народы.

І таму мне хочацца зараз ад усёй душы праз беластоцкі беларускі тыднёвік „Ніва" выказаць гэтыя шчырыя словы маёй удзячнасці польскім народным уладам і ўсяму польскаму народу за ўсё тое, што зроблена імі на ўшанаванне светлай памяці Сяргея Прытыцкага і пажадаць ім усім добрага здароўя і шчасця, вялікіх працоўных і творчых поспехаў.

Са словамі самай шчырай падзякі мне хочацца звярнуцца асабіста да тых, хто непасрэдна прымаў актыўны ўдзел у арганізацыі, афармленні і будаўніцтве гэтых музеяў, помнікаў, абеліскаў і ў выданні да іх гістарычных матэрыялаў-дакументаў...

Вялікае і сардэчнае ім усім дзякуй!

Люба Прытыцкая

Каб такія дочкі не радзіліся

Жылі яны за Беластокам, недалёка ад Клеасіна. Дачка гультай, усё гаварыла, што яна нездаровая і таму не можа рана ўставаць і памагаць старэнькай маме апрацоўваць невялікую, праўда, гаспадарку. Пасля падвярнуўся ёй муж, але і надалей яна не хадзіла на працу, завязвала галаву ручніком і даказвала, што яна хворая. Да лекараў не ішла, бо ў сапраўднасці была здаровай. Калі трэба было атрымаць большую кватэру, дачка забрала старую да сябе. На вёсцы што мела матка — усё прадалі. Грошы за кусок поля і будынкі маці аднак аддала дачцы. Нават свой залаты шлюбны пярсцёнак аддала. Пры ёй яна думала дажыць да смерці. Сыну з бацькоўскага дабытку нічога не папала. Таму ён і не думаў браць маці да сябе, якая, як здавалася яму, пакрыўдзіла яго, не даўшы нічога з бацькаўшчыны.

У дачкі пайшлі дзеці. Нарадзілася іх трое. Выгадавала іх бабуля. Яна ўсё ў хаце рабіла, а дачка толькі камандавала і часта абзывала старую нецэнзурнымі словамі .

Маючы такую „бабулю", магла ісці дачка на работу, але дзе там, гультай не любіць працы.

Бабуля пастарэла і сіл стала мала. Ёй ужо за 83 гады. Жывуць яны ў блоку на вуліцы Бранеўскага ў Беластоку. Але як жывуць? Дачка не дае есці роднай маці, не дазваляе, каб на газавай плітцы зрабіла сабе кіпятку. Нядаўна ў бабулі папухлі ногі. Неабходны быў лекар. Але дачка і не думала клікаць да яе доктара. Бабуля толькі дзякуючы суседзям папала да яго. Дачка лячыць яе не хацела і толькі пушчала, быццам каменнямі, цяжкімі праклёнамі, а калі старая не сцярпела і нешта гаварыла, дык родная дачка руку на маці паднімала і выкрыквала: „Калі ты здохнеш, ведзьма?! Добрых людзей самаход на вуліцы раз'язджае, а на цябе здыхання не дачакацца".

Не толькі дачка крыўдзіць старэчу. Крыўдзяць яе таксама дзеці дачкі. Маці сказала аднойчы свайму 9-гадоваму сыну, каб не ўпусціў старой у хату. Пяць гадзін прастаяла яна ў зімовую пару пад дзвярыма і не ўпрасіла ўнучка. Падыйшла суседка. Стала яна ламатаць у дзверы і пужаць мальша, што іх выламае, і толькі тады ўнучак адчыніў дзверы.

Аднойчы прыпомніла маці дачцы, як цяжка ёй было, калі яна падрастала. За гэты ўпік дачка павыкідала з хаты на лесвіцу ўсю яе вопратку, а ўнукі гэтую вопратку закапалі ў пяскаўніцы. Многа бабуля паплакала, пакуль усё гэта пазнаходзіла.

Каб не суседзі, якія час ад часу накормяць старэчу і пасаромяць дачку за нялюдскасць, мусіць, яна б ужо з голаду і холаду загінула. А калі хто запытае дачку, чаму яна не ідзе на работу, яна адказвае, што ў яе трое дзяцей і хворая матка.

Дачка мае таксама дачку, якая бачыць, як яе родная маці адносіцца да сваёй роднай маці. Дрэннае можа прыліпнуць да ўнучкі, і яна ў будучыні так сама будзе адносіцца да сваёй маці.

М. Хмялеўскі

Майстар пякарні Тадэуш Качан.

Хлеб наш надзённы

На працягу стагоддзяў накапілася шмат пагаворак, звязаных з хлебам, як прадуктам, без якога проста немагчыма было б пражыць. Да сённяшняга дня можна пачуць зразумелыя нам словы „трэба зарабіць на хлеб", што абазначае амаль усе патрэбнасці чалавека, аснову яго жыцця.

Працэс прадукцыі хлеба заканчваецца ў пякарні. Вельмі важным з'яўляецца тое, каб гэты канчатковы працэс выканаты быў добра, бо хлеб хлебу не роўны.

У Сідры ў Сакольскім павеце нядаўна пабудавана новая пякарня, дзе пякуць хлеб для Сідры і для вёсак сідраўскага ГС-у.

М. Хмялеўскі
фота Я. Цялушэцкага

УЗБАГАЦІЦЬ ВЯСКОВЫ КРАЯВІД, ДЫ ЯК?

Усім вядома, што зелень дрэў і кустарнікаў адыгрывае вялікую ролю ў жыцці чалавека. Зялёныя насаджэнні надаюць тон мясцовым кліматычным умовам. Дзе расце больш дрэў, там нават у ліпеньскую спёку не так моцна прыпякае сонца, там больш чыстае і вільготнае паветра. Прырода карысна ўплывае на наш настрой, нават тады, калі нехта яго нам сапсаваў.

З кожным годам на вёсцы прыбывае школ, цэнтраў здароўя, стражацкіх раміз, клубаў. Узнікаюць яны часта на месцы, дзе дагэтуль красаваліся шнурочкі прысялібных дрэў і іншага прысаддзя. І таму цяпер усё часцей назіраем вясковую шэрасць. Толькі ўлетку яшчэ засланяе яе зялёная лістата. Але яе ўсё менш і менш...

Жыхары вёсак хочуць садзіць у агародчыках не толькі пладовыя дрэвы, але і дэкаратыўныя дрэўцы, усялякія кветкі. Толькі што са свечкай трэба шукаць зялёных піхтаў, туі, магноліі, кіпарысу, айвы, іргі, чырвонага дуба, язьміну. Калі пасля доўгіх старанняў удаецца штосьці знайсці, прыходзіцца плаціць „салёную" цану, бо, вядома, рэдкі тавар каштуе.

Адчуваецца недахоп у продажы не толькі экзатычных раслін. Няма нават дзе купіць папулярных дэкаратыўных дрэўцаў граба, вяза, ліпы, бука, ціса, клёна, амерыканскай чаромхі, ніцай вярбы, лістоўніцы.

А запатрабаванне на гэтыя дрэвы і кустарнікі ўсё павялічваецца. Ды дзе іх шукаць?! Няма нават за дарагую цану.

Дык як тады ўзбагаціць вясковы і не толькі вясковы краявід? (ця)

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ВЯСНЯНКА
*(„РОГУЛЬКА")**

За лісом-бором сонцэ е,
За лісом-бором сонцэ е,
Там Ванічка лён сіе,
Там Ванічка лён сіе.
Лён сіючы, говорыт,
Лён сіючы, говорыт:
— Хто ж мой лёночок ополе?
Хто ж мой лёночок ополе?

Одозвалася Манёчка,
Одозвалася Манёчка:
— Я твой лёночок ополю,
Я твой лёночок ополю —
Твэю мілою зостану,
Твэю мілою зостану.
Твэю мілою жоною,
Твэю мілою жоною,
Твэю вэрною слугою,
Твэю вэрною слугою.

Ад Анны Крупіч, 1912 г. нараджэння, вёска Дабрывада Гайнаўскага павету, запісаў 27 лютага 1974 г. Мікалай Гайдук. Нотны запіс з магнетафоннай стужкі зрабіў Эдуард Гойлік.

*) „Рогулькі" спявалі калісьці ад Вялікадня да правадной нядзелі (сем дзён) дзяўчаты вечарам на вясковай вуліцы.

Мелодыя, як у раней змешчанай „рогульцы" („Святы Юрэ-Рыгорэ...")

ЛЮБІЦЬ, НЕ ЛЮБІЦЬ — ХТО АДГАДАЕ...

Было каханне — а сёння чорт знае што... Не залезеш жа ты ў сярэдзіну другога чалавека, не пазнаеш яго думак, нават калі з ім шмат гадоў пражыў ці прапрацаваў разам. Т-а-а-к... Складаная праблема. Складаная, і кожны з нас яе мусіць вырашаць на свой спосаб і лад.

Памятаю, скардзілася суседцы кабетка. — А ведаеце, куманька, а не кахае мяне ўжо мой, напэўна не кахае. — А чаму ж гэта? — развесіла вушы тая. Да другое можа забягаць пачаў? — А дык не, не такі ён у мяне, не такі. А толькі, ведаеце, калісь, як чарку вып'е, то абавязкова адлупіць, з зайздрасці сінякоў панаставіць. Не было, кажу вам, тыдня, каб мне разоў два-тры рэбраў не пералічыў. А цяпер? Падумаць толькі! Больш чым два месяцы пальцам не крануў нават. Я ўжо і сварыцца прабавала — нічога, аднак, не памагае. Разлюбіў, бадай, напэўна разлюбіў — ну, бо якая ж яшчэ магла быць прычына?

Паслухаў я, паслухаў, ды задумаўся. Сорак год я, здаецца, пражыў на свеце, а ад вясковых жанчын вучыцца даводзіцца. Ну, бо ўзяць хаця б нашага дырэктара...

Колькі б не працаваў, не стараўся, падзякі ніякай няма. Працаўніцу, якая добрасумленна 20 год прарабіла, вось так сабе выставіў за дзверы — звальняцца бедная будзе.

Што б яму хто на вуха не шапнуў, на паперцы не чыркнуў, усё за праўду бярэ. Кожны раз разнос — упіс у апінію. Правяраць? Навошта? Калі ясна ўсё — з вышыні кабінета і мяккага крэсла. Ну, бо праўда адна быць толькі можа, дырэктарска-кіраўнічая, каб яна лопнула.

Ну, і дарма наракалі, клялі і чакалі, што зменіцца дзе што. Думалі нават, што прырасло ўжо да заду — тое яго крэсла.

І не кумекнуў ніводзін, што прычынай паводзін каханне быць можа. Каханне буйнае, пеністае, кіпучае пекла. Любі, як душу — трасі, як грушу. Забыўся ўжо адзін з другім, як у дзяцінстве бацькоўская рука любоўна задніцы секла.

Даруйце, даруйце. Нам цяпер усё ясна. Вы нас усіх пакахалі горача, справа іншая толькі — ці вас хто.

Ну бо я, на той прыклад, чалавек ужо старэйшы, змучаны працай, жыццём і сям'ёю. Даўно ўжо паспеў забыцца пра агонь пачуцця. Я чамусьці лічыў, што каханне за мною. Не тыя ўжо гады, не тыя парывы. Спакой мне патрэбны. Умовы для працы.

Кахалі б сабе закладовую раду, усіх падхалімаў, што шэпчуць на вуха. Калі яшчэ мала, дык узяць сакратарку. Сёння на выбар дзяўчатак, як цацак. Заўсёды яна была б пад рукою. На ёй бы зганялі любоўнага „каца".

Ларс

Дарагое „Сэрцайка"!

Жыву я ў невялікай вёсцы. Мне 18 год. Закончыла я школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі і разам з бацькамі працую на гаспадарцы. Работы шмат, але я люблю працу ў полі. Хаця ў нашай вёецы нямнога моладзі, але прыязджаюць да нас дзяўчаты і хлопцы з іншых вёсак. Разам арганізоўваем забавы. На адной такой забаве пазнаёмілася я з Юркам. Спадабаўся ён мне — прыгожы, вясёлы, культурна сябе вёў. Ад гэтай пары кожную нядзелю да мяне прыязджаў. На розныя тэмы пагаварыць, падыскутаваць з ім было можна. Бацькам ён таксама спадабаўся. Ужо мінуў год, як мы разам ходзім, а я яго кахаю штораз мацней. Здаецца, у свет бы за ім пайшла. Усё было б добра, каб не тое, што Юрка шмат за мяне старэйшы. Яму ўжо 27 год. Гэта мяне непакоіць. Аднойчы я была ў сяброўкі на вяселлі і пазнаёмілася там з адным маладым хлопцам. Ён таксама прыстойны і ветлівы. І яму толькі 20 год. Увесь час мы разам танцавалі на вяселлі, потым яшчэ прыехаў да мяне дадому. Юркі тады не было, яго на тры месяцы забралі ў армію. Адчак я пераканалася, што хоць той хлапец і малады, але Юрка мне больш падабаецца і толькі яго я кахаю. Нядаўна вярнуўся ён з войска. Ужо даведаўся, што нейкі хлопец у мяне быў. Бачу, што вельмі зайздросны і баіцца, каб які хлопец мяне ад яго не адбіў. Запрапанаваў жаніцца. Мне яшчэ хацелася б пагуляць, шкада маладых год. Бацькі таксама кажуць, што яшчэ замаладая, да таго яшчэ Юрка старэйшы за мяне. Парай, „Сэрцайка", што мне рабіць, ці выходзіць за Юрку, ці гэта розніца ў гадах не будзе ў жыцці перашкодай?

Галіна
з Сямяціцкага

Галіна! Маладых, бесклапотных гадоў напэўна шкада, бо ніколі яны не вернуцца. А замужам жыццё зусім іншае — абавязкі жонкі, гаспадыні, маці. Але не так важна, калі выйдзеш замуж, як за каго. Найважнейшае — выбраць адпаведнага хлопца, пазнаць яго дакладна і ўпэўніцца ў сталасці сваіх пачуццяў да яго. Розніца ў гадах у жыцці асноўнага значэння не мае.

„Сэрцайка"

Мой родны кут

МАЯ ВЁСКА

Эх, вёска мілая майго дзяцінства,
Ты дарагі мой квеце залаты,
Цвіці прыгожасцю святлістай
І будзь такой ўсе свае гады.

Я тут вучыўся; пазнаваў
Аблічча сваёй роднай мовы.
І першы раз я тут спаткаў
Свой лёс нялёгкі і суровы.

Я не найду нідзе на свеце
Месца ляпей і прыгажэй —
Тут ўсё прыгожае — нат вецер
І ціхі шум дажджэй.

Я помню гэту дзічку-грушку,
Што прытулілась да мяжы,
Там на траве, як на абрусе,
Любімым месцы дзетвары.

Я помню хаты маёй вёскі,
Што так стаяць каля дарогі,
Я помню жытнія палоскі,
Рунеюць што — у светлым полі.

Яўген Семянюк

БЕЛЬШЧЫНА

Эх, ты Бельшчына, наша старонка,
Прыгажэй няма ў свеце зямлі
На палях тваіх весела, звонка,
А ў лясах, як прыгожа — зірні!

Тут дубы, як асілкі якія,
Што сцяной недаступнай стаяць,
Тут бярозы і елкі старыя
У неба сіняе стройна глядзяць.

А ля самай зямлі нізка-нізка,
На палянцы, ці дзе між дубоў,
Ў гушчары, ля дарогі дзе блізка
Разасланіся косы кустоў.

Каля лесу віднеюць пасевы,
У іх прыгожа цвітуць васількі,
З неба льюцца прыгожыя спевы,
Па ўсёй нашай бельскай зямлі.

Кожны любіць старонку такую,
Дзе радзіўся, дзе рос і дзе жыў,
Дзе ён вывучыў мову радную
І дзе першыя крокі ступіў.

Васіль Асеннік

Этнаграфічнае акенца

Хата Рыгора і Ніны Жменька з вёскі Тапчыкалы ў Бельскім павеце. Фота М. Хмялеўскага.

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Зяць будаваў дом. Цесць аплаціў палову коштаў будовы, а цяпер дамагаецца, каб даць яму палову дома, у якім знаходзіцца два памяшканні. Паколькі адносіны між імі пагоршыліся, зяць не згаджаецца даць цесцю памяшканне. Ці цесць можа дабівацца сваіх праў праз суд?

АДКАЗ: Справа ў тым, што дом з'яўляецца ўласнасцю таго, на чыім пляцы ён пабудаваны. Калі пляц з'яўляецца ўласнасцю цесця, то можа ён дамагацца, каб зяць аддаў яму нават цэлы дом, незалежна ад таго, што палову коштаў будовы аплаціў зяць. Калі ж дом пабудаваны на пляцы зяця, то цесць не можа патрабаваць, каб яму пазволілі заняць частку гэтага дома. Яму не прыслугоўвала б гэткае права нават тады, калі б ён аплаціў усе кошты будовы дома.

А чаго можа патрабаваць ад зяця? Гэта залежыць ад характару заключанай паміж імі ўмовы. Калі грошы, якія цесць даў на будову дома, з'яўляліся дараральным запісам для дачкі, або дачкі і яе мужа, то ён не можа патрабаваць звароту падараных грошай. Калі цесць даваў грошы, каб пасля магчы жыць у тым доме, ён можа патрабаваць звароту грошай, калі зяць адмовіў даць яму памяшканне ў пабудаваным доме.

СВАЯ ХАТКА — ЯК РОДНАЯ МАТКА

Як зварыш, так і з'ясі

ШТО ТРЭБА ВЕДАЦЬ АБ ЯЕЧКАХ

Яечкі належаць да аднаго з найбольш вартасных прадуктаў. Ці ўсе ведаюць, што 100 г яечак адпавядае 100 г нятлустай свініны? Бялок, які знаходзіцца ў яечках, мае тым большую вартасць, што ён амаль цалкам прысвальны арганізмам. У яечках, акрамя таго, знаходзіцца кальцый, фосфар, жалеза, вітаміна А, Д, B_1 і B_2. Яечкі з'яўляюцца каштоўным прадуктам для тых, хто хоча пахудзець, паколькі даюць арганізму амаль напалову менш калорый, чым мяса.

Дзякуючы таму, што яечкі смачныя, што лёгка іх падрыхтоўваць, адыгрываюць яны велізарную ролю ў нашай кухні. Асабліва вясной, калі нясуцца куры, калі яечкі танныя і іх многа.

Як праверыць, ці яечка свежае? Ёсць некалькі спосабаў: Перш за ўсё кожнае яечка, якое мы бярэм для нейкай стравы ці пірагоў, трэба выбіць спачатку на сподачак, бо нават прасветленае, яно не здрадзіць запаху, які ў выніку занадта доўгага і неадпаведнага перахоўвання бывае часамі непрыемны і можа сапсаваць кожную страву. Свежыя яечкі бываюць у асноўным без запаху.

Каб праверыць яечкі, якія мы хочам зварыць цэлымі, неабходна ўкладаць іх па аднаму ў ваду: зусім свежыя будуць ляжаць на дне, менш свежыя адным канцом будуць падніміцца ўверх, несвежыя — усплываюць наверх. Трэба таксама ведаць, што свежае яечка, выбітае на сподак, жаўток мае „чысты", выпуклы, а бялок пружыністы і бліскучы. У яечку ж нясвежым жаўток разліваецца, а бялок бывае мутны і рэдкі.

Перад ужываннем яечкі заўсёды трэба памыць.

Як варыць яечкі?

Яечкі ўсмятку — 3 мінуты, кладучы ў кіпяток (калі вы перахоўвалі яечкі ў халадзільніку, то трэба выняць іх прынамсі на гадзіну раней, каб не палопаліся).

Калі хочаце атрымаць яечкі крыху цвярдзейшыя — 4–5 мінут, таксама кладучы ў кіпень.

Крутыя яечкі варым 10 мінут, заліваючы халоднай вадой.

Яечкі ў „кашульках" — убіваць па адным у кубачак і асцярожна ўпускаць у пасолены кіпень з лыжкай вотцу. Варыць 3 мінуты.

АМЛЕТ З МАКАРОНАМ

На 6 яечак узяць шклянку зваранага макарону, шклянку нейкага застаўшагася ад абеду мяса (смажаная цяляціна, валавіна, катлеты альбо каўбаса, нарэзаныя вельмі дробна), 2 лыжкі тлушчу, соль, перац, 2–3 лыжкі малака, дробна нарэзаную зеляніну.

Нарэзанае мяса палажыць на разагрэты на патэльні тлушч, пасыпаць солллю і перцам, падсмажыць, дадаючы пасля звараны макарон. На вялікай патэльні разагрэць тлушч, уліць яечкі, разбітыя від́эльцам з малаком, соллю і перцам, смажыць на не надта вялікім агні, не мяшаючы, а толькі падніманючы нажом канцы амлету, каб яечкі непадсмажаныя сплывалі падспод. Калі амлет будзе гатовы, палажыць на сярэдзіну макарон з мясам, загарнуць наверх супрацьлеглыя канцы амлету, накрыць крышкай і трымаць так яшчэ хвіліну на малым агні. Падаючы, пасыпаць амлет зелянінай.

Можна рабіць і іншыя фаршы: з грыбамі, зялёным гарошкам, шпараговай фасолькай, шпінкай ці калафёрам.

Гаспадыня

Раніцай, калі застава разам з атрадам Баляслава Касцянецкага рыхтавалася выступіць на пошукі банды паручніка Вышаслаўскага, высветлілася, што некуды знік Яфімцаў. Толькі што быў у двары, рыхтаваў павозку і — раптам знік. Вартавы ля заставы бачыў, як ён выйшаў за вароты і задворкамі вёскі накіраваўся да лесу. Пошукі ў вёсцы і непадалёку ў лесе нічога не далі.

— Чорт ведае, што такое, — лаяўся Глебаў, — колькі разоў папярэджваў, па адным у лес — ні нагой. Дык на яго не дайшло. Цяпер вось замест выхаду шукай, калі ласка, салдата.

— Трэба шукаць, нічога не зробіш, — сказаў Лузан. — Яфімцаў, па ўсім відаць, пайшоў у тым жа кірунку, куды і нам трэба, да балотаў. Пачніце прачэсванне проста ад Кудароўшчыны, а не з боку балота, як меркавалі.

— Час упусцім, страцім сілы.

— А што рабіць?

— Рабіць няма чаго, трэба шукаць. Ну, гвардыі радавы, дабяруся я да цябе, — прыгразіў Глебаў.

— Можа ён ні ў чым не вінаваты, — выказаў сваё меркаванне Лузан.

— Магчыма, толькі нам ад гэтага не лягчэй.

* * *

Яфімцаў сапраўды не быў вінаваты.

Рыхтуючы павозку ў двары заставы, ён угледзеў у агародзе за хатаю Стасю. Дзяўчына павольна, нібыта на прагулку, пакіравала да лесу. Ён хацеў быў падысці да яе, спытаць, куды гэта яна сабралася ў такую рань, але нешта ўтрымала яго.

Пасля смерці Людвіга Стася асунулася, схуднела і замкнулася. Ні ранейшай усмешкі, ні размоў ля калодзежа. Хадзіла яна цяпер у вялікіх кірзавых ботах, галаву хутала хусткай і была падобная на старую бабулю. „Можа яна хоча пабыць адна, — падумаў Яфімцаў, — а я тут са сваімі роспытамі".

На ўзлессі Стася прыпынілася, трывожна азірнулася вакол і шпарка, з подбегам, пакіравала ў глыбіню лесу. Некалькі секунд яе кажушок мільгаў паміж дрэвамі і знік з вачэй.

Прафесійная цікавасць авалодала Яфімцавым, і ён, не паспеўшы яшчэ падумаць, навошта і для чаго гэта робіць, кінуўся ўслед.

Прабегшы метраў сто, Яфімцаў угледзеў Стасю. Цяпер яна шпарка крочыла па ледзь прыкметнай сцяжыны, не азіраючыся па баках. Сцяжынка пачыналася не ад узлесся, а ў глыбіні, і чалавек, які не ведаў, наўрад ці змог бы адшукаць яе. Усё гэта — і паводзіны Стасі, і таемная сцяжынка — насцярожыла Яфімцава. „Не, гэта не простая прагулка", — трывожна падумаў ён і мацней сціснуў аўтамат. Можна было спыніць дзяўчыну і спытаць, што ўсё гэта значыць. Але тады наўрад ці даведаешся праўды. Ісці за Стасяй далей адному небяспечна. Вярнуцца на заставу і ўзяць каго-небудзь на падмогу — упусціш час, і Стася схаваецца. Можна, вядома, увогуле махнуць на ўсё рукой, ці мала куды і чаго магла ісці Стася, але Яфімцаў добра памятаў, як ён ужо аднойчы махнуў рукой на прапанову агледзець хутар Тыжэчкі і што з гэтага выйшла. І ён вырашыў ісці назіркам за Стасяй. На заставе, вядома, узнімецца шум, але што рабіць — іншага рашэння Яфімцаў не бачыў. А можа зрабіць так? Ён накорпаўся ў кішэнях, дастаў насоўку і прывязаў яе на галінку. Яшчэ хвілін праз дзесяць пакінуў на сучку трохкутнік пісьма. Калі яго будуць шукаць, дык па гэтых прыкметах вызначаць, куды ён ішоў. Вядома, прыкметы яшчэ патрэбна знайсці, але тут нічога не зробіш.

Так ішлі яны даволі доўга. Над лесам узнялося сонца, споўз у нізіны туман, станавілася горача. Яфімцаў стаміўся таму, што крочыў увесь час не па сцяжынцы, як Стася, а прабіраўся па гушчары, праз завалы і зараснікі. Ён ужо лаяў сябе за сваё рашэнне: Стася ж магла ісці да сваякоў, што жылі ў суседняй вёсцы, або яшчэ куды па сваіх справах. Не хадзіць жа за ёю кожны раз. Ён зусім ужо быў вырашыў павярнуць назад, але лес тут парадзеў і пад нагамі захлюпала балотная гразь. Вялізныя балота з зараснікамі лазы і крывымі бярозкамі курэла ядавітым туманам.

На балота было страшна глядзець і ўжо зусім страшна было прабірацца па ім. Але Стася ўпэўнена і смела рушыла наперад. І тады Яфімцаў канчаткова ўмацаваўся ў сваіх падазрэннях. „Не, гэта не прагулка да бабулі ў госці", — падумаў ён, прабіраючыся ўслед за дзяўчынай.

Перад тым, як ступіць на дрыжачую балотную сцежку, Яфімцаў пакінуў на лазовым кусце сваю пілотку — больш нічога ў яго не было.

На шчасце Яфімцава, цяжка даступная багна не была шырокай, і салдат хутка адчуў пад нагамі цвёрды і сухі дол сасновага лесу. Лес паступова пачынаў радзець, і яны выйшлі на шы-

ТРЫБУНА чытачоў

Сідра на XXX гадавіну Народнай Польшчы

Сідра — гэта так званая асада, нібы гарадок. У даваенны час налічвала яна 1000 жыхароў. Пражывала тут тады 500 яўрэяў. Займаліся яны дробным гандлем. Прадавалі свае тавары ў маленькіх крамах. Было шмат анучнікаў і арандатараў садоў у паноў. Іншыя жыхары Сідры займаліся земляробствам. Прамысловасці ніякай не было. Адзін млын, у якім працавалі дзве асобы.

У час вайны, у 1941 годзе Сідра амаль уся згарэла. Яўрэйскае насельніцтва гітлераўцы знішчылі.

Прыйшла народная ўлада. У Сідры наступілі вялікія перамены. Каля пасёлка праходзіць чыгунка Саколка-Сувалкі, таму ў Сідры быў пабудаваны вакзал з усімі патрэбнымі будынкамі. Многа людзей знайшло тут працу на чыгунцы.

Пабудавалі ў Сідры вялікі купальны басейн — такога другога няма ва ўсім ваяводстве. Пабудавалі вялікую, па-сучаснаму абсталяваную пякарню. Цяпер не трэба ўжо ездзіць у Саколку за хлебам і булкамі, бо на месцы ёсць свае — свежыя, а сакольскія бывалі чэрствыя.

ГС у Сідры пабудаваў адміністрацыйны будынак і многа гандлёвых павільёнаў. У былым маёнткавым палацы абсталяваўся цэнтр здароўя. Была ў Сідры сушарня бульбы, але не здала яна экзамена і цяпер знаходзіцца тут павятовая мяшальня кармоў. Ёсць у пасёлку бібліятэка і святліца, адміністрацыйныя і гаспадарчыя ўстановы: гміна, камендатура МО, ГС, СОП. Вырасла і расце многа мураваных жылых дамоў.

Т. К.

На пасёлку Тысячагоддзя

Па ініцыятыве гуртка ЗБоВіД і ПОП № 24 на пасёлку Тысячагоддзя ў Беластоку адбыўся сход, прысвечаны святкаванню 30-годдзя ПНР.

На сходзе прысутнічалі намеснік старшыні акруговага праўлення ЗБоВіД мгр Мікалай Яканюк, старшыня праўлення гарадскога аддзела мгр Ілья Федаровіч, дырэктар пачатковай школы № 6 Галена Абуковіч, дырэктар школы № 25 мгр Мечыслаў Грамадскі, дырэктар 11-ай школы Цэліна Грынявіцкая, ганаровы старшыня пасялковага камітэта Уладзімір Губар.

З дасягненнямі і планамі працы пазнаёміў прысутных намеснік старшыні гуртка ЗБоВіД Эдвард Радзішэўскі. Потым ішла бурная дыскусія. Сабраныя добра ацанілі працу гуртка ЗБоВіД і ПОП на пасёлку Тысячагоддзя. Добра ідзе тут супрацоўніцтва з моладдзю. Прысутныя падкрэслілі, што ў апошні час развіваецца прапагандысцкая праца сярод жыхароў пасёлка, у чым вялікая заслуга Васіля Петручука.

Сход накрэсліў планы далейшага супрацоўніцтва са школамі і планы святкавання юбілею XXX гадавіны ПНР.

(вп)

рокую, асветленую сонцам паляну. У дальнім кутку яе, у крытым нагібе рэчкі, стаяла пахмурная хаціна, маленькія вокны якой, быццам амбразуры, падазрона глядзелі на паляну. „Калі ў гэтай халупе паставіць кулямёт, не падступішся“, — мяльком падумаў Яфімцаў. І сапраўды, з трох бакоў хаціна прыкрывалася ракой, а перад чацвёртым — роўная адкрытая паляна. Хто б ні паявіўся на ёй, з хаціны ён быў, безумоўна, бачны.

Таму Яфімцаў не пайшоў за Стасяй далей, а застаўся на ўзлеску. Стася лёгка ўскочыла на ганак і знікла за дзвярыма. Яфімцаў чакаў, стоячы за шырокім ствалом сасны. Вельмі хацелася закурыць. Калі ішлі па лесе, было, вядома, не да курэння, а цяпер, бадай, гэта можна. Яфімцаў дастаў цыгарэты, пстрыкнуў запальнічкай. І адразу ж маленькі агеньчык зіхнуў вялізным, асляпляльна яркім полымем. Нешта балюча ўдарыла ў твар. Падаючы, Яфімцаў стукнуўся патыліцай аб сасну і страціў прытомнасць.

Над ім схіліліся двое.

— Дабегаўся, пся крэў, — прабурчэў адзін з іх, прыставіўшы ствол аўтамата да грудзей Яфімцава. — Як думаеш, дабіць яго, га?

— Не трэба, хай вырашае паручнік.

— Пляваць я хацеў... — пачаў быў першы, але другі перапыніў:

— Цсс... ідзе.

(Працяг будзе)

Увага, цяжка хворы!

Раён Хімічнай у Гайнаўцы і прылягаючых вуліц быў парушаны неўласцівым падыходам да людскога жыцця з боку персанала павятовага шпіталя ў Гайнаўцы. У лютым гэтага года Аляксандр Кірылюк з Гайнаўкі, вул. Рыся, цяжка захварэў і яго завезлі ў шпіталь на ўнутранае аддзяленне. У яго наступіў параліч правай часткі цела, ён затраціў мову — усё ў выніку кровазліцця.

І як жа здзівілася жонка хворага Ніна Кірылюк, калі ардынатар аддзела лекар Я. Крынская праз тры тыдні сказала ёй, што мужа яе вылечыць не можа і што выпіша яго са шпіталя. Тры дні хадзіла жонка, прасіла лекара, каб ратавала мужа або каб накіравала яго ў Беласток. Лекар адказала, што яна не будзе старацца за месца ў Беластоку. Калі сама Н. Кірылюк выстараецца такое месца, яна, лекар, накіруе хворага.

І хоць такі цяжка хворы павінен лячыцца ў шпіталі ад 2 да 6 месяцаў, ардынатар унутранага аддзела гайнаўскага шпіталя выпісала Кірылюка праз тры тыдні. Прывезлі яго дахаты і пакінулі без ніякай дапамогі.

Прайшло больш 10 дзён, і хвораму палепшала, тады жонка зноў кінулася далей шукаць ратунку, каб лячыць мужа, каб аддаць яго ў бальніцу пад апеку лекараў.

Толькі дзякуючы кіраўніку абвадовай амбулаторыі ў Гайнаўцы — лекару П. Марозу да Аляксандра Кірылюка вяртаецца здароўе. Ён ужо пачынае гаварыць, сам садзіцца, есць. Ёсць надзея, што чалавек будзе жыць.

Раса

Актывіст БГКТ

Аляксандр Шыманюк, сын Пятра, жыхар вёскі Семяноўка, гаспадарыць на 6 га ўласнай зямлі і 0,70 га лугоў, якія ўзяў у арэнду з дзяржаўнага фонду зямлі. Зямля тут усюды слабая, у асноўным VI клас. Гаспадарка А. Шыманюка стаіць аднак добра і атрымлівае ён высокія паказчыкі ў жывёлагадоўлі і ва ўраджаях. У яго ёсць конь, 6 кароў, 2 цялят, 3 свінні і 12 парасят.

У 1972-73 г.г. А. Шыманюк прадаў у ГС 4 тоны кантрактаванага зерня і 14 тон бульбы. Сярэдняя з гектара ў яго 18 цэнтнераў збожжавых і 200 цэнтнераў бульбы. Такіх вынікаў на зямлі VI класа дабіваецца гаспадар дзякуючы таму, што дае многа мінеральных угнаенняў. Ён штогод выконвае свой план пакупкі ўгнаенняў у 150 прац.

Аляксандр Шыманюк працуе таксама дыспетчарам у сельскагаспадарчым гуртку Семяноўка. Працу гэту вядзе ад 1960 г. Семяноўскі сельгасгуртох працуе добра. У пачатку свайго існавання меў ён толькі адзін абмалотачны агрэгат. Цяпер мае 11 трактароў з шырокім саставам машын. Гуртох абслугоўвае вёскі Семяноўка, Баб'я Гара, Пасекі, Альхоўка, Лука, Слабодка. У 1973 г. сельгасгуртох заняў I месца ў павеце. У такім вось гуртку працуе гаспадар А. Шыманюк. Ён мае свае заслугі ў развіцці гэтага гуртка.

А. Шыманюк таксама актыўны грамадскі дзеяч. Ён ужо 3 гады з'яўляецца членам гміннага камітэта ПАРП і членам пленума павятовага камітэта ПАРП у Гайнаўцы. Член БГКТ і актыўны дзеяч гэтай арганізацыі. Прымае ўдзел у грамадскай працы пры пабудове дарог, пры арганізацыі беларускіх фэстынаў. Свае жыццёвыя дасягненні чэрпае гэты чалавек з працавітасці і адважнага карыстання ўсім тым, што прыносіць сацыялізм. А. Шыманюк вучыць сваіх дзяцей. Адзін сын ужо канчае Варшаўскі універсітэт.

В. Бура

Перш за ўсё ХЛЕБ!

У Шудзялаве адбыўся сход вясковага актыву — гміннага камітэта ПАРП і ЗСЛ. Прысутнічалі раённыя аграномы. У сходзе прыняў удзел сакратар павятовага камітэта ПАРП па сельскай гаспадарцы Анатоль Цішэўскі. На парадку дня стаялі найважнейшыя заданні гэтага сезона ў сельскай гаспадарцы.

Сёлета была сухая зіма і сухая вясна, у зямлі мала вільгаці — з'ява некарысная для сельскай гаспадаркі. Пасля сходу на вымерзлых палетках жыта, пшаніцы і рапаку было пасеяна яравое збожжа, як ячмень, віка. Аграномы агледзелі палі і ацанілі працэнт вымерзлага збожжа. Яны таксама правяралі ва ўсіх гаспадароў, якую хто мае магчымасць павелічэння гадоўлі на сваёй гаспадарцы. Загадалі, каб усе гаспадары пабялілі свае хлявы.

Т. К.

КАРОБКІ

У Дубічах Царкоўных адкрыты скуп саламяных каробак. Змяшчаецца ён у колішніх гомаўскіх будынках, у якіх нядаўна яшчэ быў аблуплены дах і патрабаваў рамонту, які і быў паспяхова выкананы.

Цяпер у кожны чацвер сяляне з Дубіч і з іншых вёсак прадаюць тут сваё «золата», як у нас завуць каробкі. Хочацца прыпомніць, што ў гэтых аколіцах людзі паўсюдна займаюцца вырабам розных цікавых рэчаў з саломы. Кіраўніком дубіцкай скупкі саламяных каробак з'яўляецца Дзмітры Мікуліч, які таксама і ў іншых вёсках мае свае філіялы, дзе таксама купляе каробкі.

М. Панфілюк

Цэнтр здароўя ў Міхалове

У першыя гады пасля вайны ў Міхалове быў адкрыты фельчарскі пункт. Працавалі тут фельчары Нітнэр і Жывецкі. У 1953 годзе ў Міхалова прыязджае лекар Ольтух. Ён пачынае кіраваць цэнтрам здароўя. Памагае яму фельчар Жывецкі. У 1954 годзе ў будынку на вул. Школьнай была адкрыта ізба хворых. Хворыя ляжалі тут да двух тыдняў. У 1956 годзе „малы шпіталь“ быў ліквідаваны, а на першым паверсе паўстала радзільная ізба. На партэры былі зроблены агульны і зубаўрачэбны кабінеты і лабараторыя, дзе рабілі ўколы.

Цяпер персанал цэнтра налічвае 21 чалавек, сярод іх ёсць 5 лекараў, 6 медсёстраў, 2 акушэркі, лабарантка і іншыя работнікі.

Цэнтр здароўя мае цяпер 2 агульныя кабінеты, два кабінеты для ўколаў, зубаўрачэбны кабінет, лабараторыю, парадню „К“ і радзільную ізбу.

Міхалоўскі цэнтр здароўя апякуецца 15 вёскамі. Усё больш асоб карыстаецца з цэнтра здароўя. У 1962 годзе тутэйшыя лекары прынялі 6.400 асоб, а ў 1973 годзе — 29.500 асоб. Кіраўніком міхалоўскага цэнтра здароўя з'яўляецца **лекар медыцыны Уладзіслаў Пшылажынскі.** Кіраўнік мае вялікія планы развіцця цэнтра. Найперш будзе праведзен капітальны рамонт будынка з некаторай разбудовай. У перспектыве мае быць адкрыты другі зубаўрачэбны кабінет і кабінет фізіятэрапіі. Лекарскія кадры павялічацца на трох новых лекараў.

Павел Гутнік

Солтыс сяла Навасады

„Ніва“ няраз пісала ўжо пра выбары солтысаў. Хачу аднак яшчэ раз вярнуцца да гэтай тэмы. У апошніх выбарах солтысаў вялікі ўдзел прынялі жанчыны. Таму агульны сход вёскі Навасады сваім солтысам выбраў актыўнага члена гуртка вясковых гаспадынь Яўгенію Харкевіч.

Жыхары Навасад вераць, што іх новы солтыс, хоць маладая гэта жанчына, пастараецца перабудаваць вуліцу ў вёсцы, пакласці тратуар, правесці рамонт клуба, будзе дбаць пра чысціню (вядома, жанчына) панадворкаў, пра гародчыкі з кветкамі каля кожнага дома, пра гадоўлю курэй.

Яўгенія Харкевіч — гэта адзіны солтыс-жанчына ў Гайнаўскай гміне. Яна прымае ўдзел у пасяджэннях гміннага ўпраўлення ў Гайнаўцы.

Навасадскаму солтысу складаем пажаданні плённай працы і пастаяннага даверу сваіх выбаршчыкаў. **Раса**

Дзейнасць БГКТ у Кнаразах

У вёсцы Кнаразы дзейнічае гурток БГКТ. У ім адны дзяўчаты. Іх 15. Важнейшымі асобамі ў гуртку БГКТ з'яўляюцца старшыня Зося Лапцева, сакратар Люся Тамашук, касір Надзя Ляшук. У сваёй вёсцы дзяўчаты на першы дзень Вялікадня вечарам далі канцэрт. Было многа гледачоў. Уражанні з гэтага вечара былі ва ўсіх добрыя.

Яўгенія Андрэюк

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

■ Паблізу вёскі Плянты Беластоцкага павету згарэў малады лес, 5 га, вартасць 30 тыс. зл. Быў гэта лес дзяржаўнага фонду зямлі.

■ Па вуліцы Вызвалення ў Гайнаўцы ехаў на веласіпедзе Аляксандр Варанецкі, год 70 з Гайнаўкі. Едучы, папаў пад матацыкл Мар'яна Вярбы з Сакоў. Веласіпедыст быў паранены і адвезены ў бальніцу.

■ Вельмі страшны выпадак здарыўся на станцыі ПКП Грыгораўцы ў Бельскім павеце. У час праезду тут таварнага поезда з Беластока ў Чаромху, малады дыжурны станцыі Аляксандр Календа, 23 гады, з Бельска, хацеў падаць кіраўніку поезда ключы ад чыгуначнай стрэлкі ў Кляшчэлях. Таму ён бег па перону побач з поездам. У пэўным моманце сутыкнуўся з вагонам і папаў пад колы цягніка. Цяжка параненага, завезлі яго ў шпіталь у Бельску, дзе ён хутка памёр.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ПРА ПАЧАКАЛЬНЮ ПКС У ЗАБЛУДАВЕ

Адказвае:

Urząd Miasta i Gminy w Zabłudowie pow. białostocki.

W odpowiedzi na notatkę prasową pod tytułem „Komu to potrzebne”, dotyczącą poczekalni autobusowej w Zabłudowie Urząd Miasta i Gminy w Zabłudowie wyjaśnia:

— istniejąca obecnie w Zabłudowie poczekalnia przeznaczona jest do rozbiórki, ponieważ nie nadaje się do dalszego użytkowania. Jako przystanek PKS służy ona tymczasowo, do chwili wybudowania nowego dworca PKS. Budowa nowego dworca w Zabłudowie planowana jest w roku 1975.

— istniejący obecnie budynek poczekalni był w ubiegłym roku remontowany tj. odmalowano budynek zewnątrz, wyremontowano ścianę i dach, odmalowano okna.

Ponowne przeprowadzenie remontu w roku bieżącym będzie niecelowe z uwagi na planowaną rozbiórkę. Urząd wstawi jedynie szyby w oknach i odnowi elewację od strony miasta.

Naczelnik Miasta i Gminy
mgr inż. Józef Paniczko

БУДЗЕ ЦІ НЕ АЎТОБУС У ПЛЁСКІ?

Адказвае:

Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej Oddział I w Białymstoku.

W odpowiedzi na pismo z dnia 16.III.74 r., dotyczące ukazania się notatki w czasopiśmie „Niwa” o uruchomieniu komunikacji autobusowej Bielsk — Zubowo — Ploski, Oddział I PKS w Białymstoku zawiadamia, że wysuniętego postulatu nie może zrealizować z uwagi na wykorzystanie wszystkich posiadanych autobusów do nowego rozkładu jazdy, który wejdzie w życie z dniem 26 maja 1974 r. Powyższa sprawa będzie ponownie rozpatrywana przy opracowaniu rozkładu jazdy na lata 1975/76 w miesiącu październiku br.

Z-ca Dyrektora d/s Przewozów
Oddziału I-szego PKS w Białymstoku
Ryszard Lider

NIWA 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch”. Indeks 36911.

Конь у куратніку

Нечакана выявілася, што апошнім часам у куратніку прадукуецца вельмі мала куранят. Склалася напружанае становішча: яек куры нясуць шмат, а куранят выседжваюць мала. Што менавіта прычынілася да гэтага, цяжка сказаць: ці не ўдзялілі своечасова належнай увагі механізацыі, ці мелі месца сур'ёзныя хібы ў арганізацыі працы, але факт астаецца фактам — куранят з'яўлялася ўсё менш. А калі складаецца такое трывожнае становішча, дык шукаць прычын няма калі — трэба неадкладна выпраўляць справу.

Над гэтым якраз і задумаліся шаноўныя жывёліны, сабраўшыся на тэрміновы сход.

Было выказана нямала добрых думак, але ўрэшце спыніліся на прапанове Асла: накіраваць у куратнік Каня, каб дапамог Квактухам.

Конь пачаў было ўпірацца:

— Дык вы што, жывёліны добрыя! Дзе ж гэта бачана, каб Конь куранят выседжваў! Не ўмею я гэтага рабіць, ніколі гэтым не займаўся. Ды й хто за мяне драўніну з лесу вывозіць будзе?

— Драўніна пачакае, — прарохкала ўсімі паважаная Свінаматка. — Папрацуеш з тыдзень у куратніку, а там і ў лес паверне́ш. А Курам трэба дапамагчы. Як трэ — дык трэ!

— Правільна! — падтрымала Гуска. — А што ніколі гэтым не займаўся, дык нічога — навучышся. Мае продкі, скажам, таксама пераважна іншымі справамі займаліся, а калі ўзнікла неабходнасць, дык і Рым выратавалі. Бо ж як трэ — дык трэ!

Так і вырашылі.

Конь, будучы, як і ўсе коні, працавітым, сумленным, горача ўзяўся за працу. Працаваў дасло́ўна, як конь, — ад зары да зары. А Куры, бачачы, як нязграбна ён намагаецца ўладкавацца на гняздзе, не маглі ўстрымацца ад смеху. Бо гэта, шчыра кажучы, і сапраўды, было відовішча курам на смех.

Ды калі ўбачылі, што Конь за два дні перадушыў амаль усе яйкі, а да гэтага ж з'еў усё нарыхтаванае для Курэй проса, дык стала не да смеху. І пачалі Куры дружна і голасна куд-кудакаць, каб Каня як найхутчэй куд-кудысь забралі з куратніка.

Адклікалі яго. Але, дзе трэба, занатавалі, што Конь на працягу некалькіх дзён удзяляў дапамогу Курам. Страты падлічылі потым.

А Конь тым часам вярнуўся ў лес штурмаваць вывазку драўніны. Бо ж і там ужо тэрмін падступіў.

Аўсей Крукавец

— *Прынясі некалькі пляшак піва. У нас у хаце пажарнікі і па працы ахвотна нап'юцца...*

НІЎКА

МАЛАДЫ АНТОН

Антон прыгожы, малады...
Жаніцца хлопцу — не гады.
А круціцца каля дзяўчат,

Гуляць занадта любіць шмат.
Раптоўна закахаўся ён,
Не есць, не п'е і страціў сон.
Бацькам прызнаўся неяк раз:
— Нявестку прывяду да вас.

А маці ў крык:
— Малакасос,
Да паўналецця не дарос.
Пайшоў сынок наперакор...
І загудзеў вяселлем двор.
А потым нарадзіўся сын...

А потым і яшчэ адзін.
Па вушы стала тых турбот:
Грэй малако, вары кампот,
Трасі кішэні... А ў каго?
У бацькі роднага свайго...

Захар Бірыла

МІНІВЕРШЫ

КРАЎЦУ-БРАКАРОБУ

Як пашыеш ты ўбранне,
Кожны скажа, хто гляне:
— Эх, каб гэткія ж рэчы
На твае, браце, плечы!

Г. Захарэнка

АДНА НАЗВА

У Нож нядаўна
закахалася Іржа —
і толькі назва
засталася ад Нажа.

В. Масеўскі

ГУМАР З

СЕЛЯНІН У ГОРАДЗЕ

Адзін селянін прыехаў у горад і заўважыў на дзвярах аднаго дома надпіс: „Уваход забаронены".

— Вось мне разумнікі гэтыя гараджане, — сказаў селянін. — Спачатку робяць дзверы, а пасля пішуць на іх, што праз іх хадзіць няможна.

Кветкі пераможцу.

...Ён меў нечалавечнае пачуццё годнасці.

...Ён ляцеў на крылах кахання — ад аліментаў.

СУР'ЁЗНАЯ ПРЫЧЫНА

— Слухай, Сцяпан! Чаму гэта ты цэлы месяц на працу не выходзіў?

— А мяне б усё роўна на прахадной не прапусцілі, — адказаў Сцяпан. — Пасля свят мая фізіяномія не адпавядала той, што на пропуску.

ШТО ГОРШ

У Злучаных Штатах турыст, наведаўшы разервацыю, спытаў у аднаго з індзейцаў:

— Ці не крыўдна вам, што тут вы зусім недасягальныя для цывілізацыі?

— Было б значна горш, калі б мы сталі дасягальнымі для яе.

КОРАТКА І ЯСНА

На вуліцы перад афішай стаіць маці з адзінаццацігадовым сынам. Ён пытаецца:

— Мама, а чаму гэты фільм дзецям да шаснаццацігадовага ўзросту глядзець не дазваляецца?

— Убачыш фільм, будзеш ведаць.

КАМПЛІМЕНТ

— Колькі табе гадоў?
— Дваццаць.
— Цудоўны ўзрост для трыццацігадовай жанчыны.

У МЯСНОЙ КРАМЕ

Першая жанчына: Кажуць, мяса шкоднае: яно паскарае старасць.

Другая: Нічога, гэта я мужу.

Калі няма дажджу.

У СУДЗЕ

— Якім чынам вас ударылі па галаве? — пытае суддзя пацярпеўшага.

— Ды не чынам, а ломам, — адказаў той.

АБОЕ РАБОЕ

— Я жаніўся. Мне надакучыла хадзіць у пральню, абедаць у рэстаране і насіць парваныя шкарпэткі.

Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:

— Вельмі добра! А я разводжуся менавіта з-за гэтага.

ДЗЕЦІ

Стары англійскі палкоўнік, вітаючы рэкрутаў, запэўніў іх, што ўсе яны ўваходзяць у вялікую сям'ю, бо ўсе яны яго дзеці. Закончыўшы прамову, ён спытаў:

— Спадзяюся, вы мяне добра зразумелі?

— Так точна, татачка! — хорам адказалі рэкруты.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Лідзіі Аляксеюк, Тэрэсы Пытэль, Галіны Ясінскай, Люцыны Ясінскай, Рамуальда Аляксеюка і Вальдэмара Пытля з Баркоў Гайнаўскага павету змяшчаем песню:

ACH, KIM JEST TA PANI

Słowa: Agnieszka Osiecka
Muzyka: Leszek Bogdanowicz

Dlaczego to tak,
dlaczego to tak,
dlaczego nam serca wciąż biją tik-tak,
choć młodość odchodzi, złośliwa jak kot,
to serce wciąż bije, gotowe do psot.

Ach, kim jest ta pani,
co zwie się miłością,
któż umie tak zranić,
porazić zazdrością.
Ach, kim jest ta pani,
co kłamie jak z nut
i w oczy cygani,
że zdarzył się cud.
Ach, któż to, ach kto
podaje ci kwiat,
by wyrwać go z rąk
i odejść, hen w świat...

Dlaczego to tak,
dlaczego to tak,
choć tyle doświadczeń, rozumu wciąż brak,
choć skronie siwieją u panów, u pań,
to serce wciąż bije, to serce, ten drań.

Ach, kim jest ta pani,
co zwie się miłością,
co w noc z walizkami
ucieka ze złością.
Ach, kim jest ta pani,
co kocha i klnie,
i pije, i pali,
i bywa na dnie.
Ach, któż to, ach kto
przysięga we łzach
... i nagle — ach, cóż
i nagle — ach, krach?

Dlaczego to tak,
dlaczego to tak,
dlaczego nam serca wciąż biją tik-tak,
dlaczego wśród tylu katastrof i burz
wciąż chce się słowika, i maja, i róż?

Ach, kim jest ta pani,
co zwie się miłością,
któż umie tak bawić,
tak wabić, tak objąć?
Ach, kim jest ta pani,
przybywa tu skąd,
by uczyć na pamięć
swych oczu i rąk?
Ach któż to, ach kto
od tylu już lat
powtarza nam wciąż,
że piękny jest świat?

ІГРАЕ НА ФАРТЭПІЯНА

— Вы іграеце на фартэпіяна?

— Так, іграю. Толькі ў яго паверхня паліраваная, і карты на ёй надта коўзаюцца.

КУР'ЁЗЫ

ДЗЕЙСНЫ СТЫМУЛ

Каб узмацніць барацьбу з ростам крадзяжу аўтамабіляў, улады амерыканскага штата Агайо ўстанавілі новую сістэму заахвочвання паліцэйскіх. Цяпер вартавы парадку, які знойдзе ўкрадзены аўтамабіль і затрымае пры гэтым злодзея, узнагароджваецца спецыяльным знакам.

Паліцэйскі, які заслужыў пяць такіх знакаў, прэміруецца новым аўтамабілем. Такая асабістая зацікаўленасць паліцыі прынесла свой плён, і колькасць вернутых уладальнікам машын узрасла ў штаце на 49 працэнтаў.

„ПАЦАЛУНАК" САРОКІ

Сарокі, бескалапотнасць якіх агульнавядома на ўсіх кантынентах, сталі нядаўна прычынай буйнай аварыі ў сістэме электразабеспячэння Сіднея. Па іх віне рад прыгарадаў заставаўся без электрычнасці на працягу амаль цэлай гадзіны.

Дзве сарокі сядзелі на асобных правадах высакавольтавай лініі напружаннем 11 кілавольт. У нейкі момант адна з птушак дакранулася дзюбай да другой, „пацалавала" яе. І адразу ж успыхнула асляпляльна блакітнае полымя, пачуўся аглушальны выбух. З устаноўленай на слупе трансфарматарнай будкі паваліў чорны дым. На зямлю ўпалі цяжкія правады.

Птушак знайшлі за некалькі крокаў ад слупа. Абпаленыя полымем, сарокі ляжалі побач.

МАЯК ДЛЯ ТУРЫСТАЎ

Незвычайнае прымяненне маякам, якія адслужылі свой тэрмін, знайшлі экскурсійныя фірмы Японіі. У пераабсталяваных адпаведным чынам такіх маяках створаны дамы адпачынку, якія карыстаюцца вялікай папулярнасцю.

Між намі

Спачатку было слова. Потым словы, словы, словы...